

Agata RAK*

Sylwetki sportowe polskich olimpijczyków urodzonych na Kielecczyźnie

Streszczenie

Igrzyska Olimpijskie zajmują szczególne miejsce w ruchu sportowym każdego kraju. Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie sylwetek sportowych polskich olimpijczyków urodzonych w województwie kieleckim. Zakres terytorialny Kielecczyzny został przyjęty według granic województwa z lat 1975–1998.

W artykule w sposób syntetyczny zostały opisane najważniejsze sportowe dokonania i osiągnięcia zawodników urodzonych w województwie kieleckim, przeanalizowano także ich wkład w dorobek sportu olimpijskiego w Polsce.

Słowa kluczowe: sport, osiągnięcia sportowe, dorobek medalowy, Igrzyska Olimpijskie, olimpijczycy, województwo kieleckie w latach 1975–1998

Igrzyska Olimpijskie zajmują szczególne miejsce w ruchu sportowym każdego kraju, niezależnie od jego wielkości, liczby mieszkańców i popularności tych czy innych dyscyplin sportu. Każdy kraj ma swoich bohaterów olimpijczyków, prowadzi własny bilans medali i punktów zdobytych na poszczególnych igrzyskach, z pietyzmem przechowuje pamięć o olimpijczykach dnia wczorajszego¹.

Polska nie jest więc wyjątkiem – z najnowszego opracowania Bogdana Tu-szyńskiego pt. *Od Chamonix i Paryża do Vancouver. Leksykon olimpijczyków polskich 1924–2010* możemy dowiedzieć się, że od pierwszego startu Polaków w Igrzyskach Olimpijskich (IO) w Chamonix w 1924 r. do ostatnich IO, które odbyły się w Vancouver w 2010 r., na arenie tych elitarnych zawodów zaprezen-

* Mgr, studentka studiów doktoranckich w AWF im. J. Kukuczki w Katowicach.

¹ *Ku olimpijskim szczytom*, Warszawa 1980, s. 4.

towało się 2602 polskich sportowców, w tym 559 kobiet i 2043 mężczyzn; na Igrzyskach zimowych wystąpiło 484 zawodników, a na letnich – 2118², zdobywając łącznie 64 złote, 86 srebrnych i 125 brązowych medali³.

Dotychczas powstało i wciąż powstaje wiele publikacji poświęconych rozwojowi i historii polskiego ruchu olimpijskiego⁴ oraz opracowań traktujących o polskich olimpijczykach – wydań specjalnie im poświęconych, jak np. *Laury olimpijskie. Polacy na letnich Igrzyskach Olimpijskich 1924–1976*, *Polscy medaliści olimpijscy*, *Najlepsi z najlepszych. Polscy złoci medaliści olimpijscy*, *Sport olimpijski w Polsce 1919–1939. Biogramy olimpijczyków*, *Polscy olimpijczycy XX wieku* itd.⁵ Istnieją także publikacje dotyczące tego zagadnienia w mniejszym zakresie – na poziomie miasta, województwa czy regionu⁶. Biografie olimpijczyków możemy również odnaleźć w różnych słownikach biograficznych, encyklopediach i leksykonach⁷.

Początki ruchu olimpijskiego na Kielecczyźnie sięgają wczesnych lat dwudziestych XX w. Jednym z pierwszych animatorów idei olimpijskiej w Kielcach był Zygmunt Nałęcz-Dobrowolski – nauczyciel gimnastyki. Był on członkiem oficjalnej delegacji sportowej reprezentującej odrodzoną Polskę, która w 1924 r. uczestniczyła w IO w Paryżu. W 1934 r. w Kielcach powołano do życia pierwszy w kraju regionalny Komitet Olimpijski⁸.

² B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver. Leksykon olimpijczyków polskich 1924–2010*, Warszawa 2010, s. XXXII.

³ Tamże, s. 1081–1084.

⁴ Np. *Logos i etos polskiego olimpiizmu*, red. J. Lipiec, Kraków 1994; J. Lis, *Romantyczne olimpiady*, Warszawa 1984; J. Lis, T. Olszański, *Od Aten do Sydney 2000*, Warszawa 2001; G. Młodzikowski, *Olimpiady ery nowożytnej*, Warszawa 1984; K. Muszałówna, *Pod olimpijskim sztandarem*, Warszawa 1938.

⁵ Np. *Poczet polskich olimpijczyków 1924–1984*, Warszawa 1984; J. Lis, *Laury olimpijskie. Polacy na letnich Igrzyskach Olimpijskich 1924–1976*, Warszawa 1980; tegoż, *Polscy medaliści olimpijscy*, Białystok 1985; *Najlepsi z najlepszych. Polscy złoci medaliści olimpijscy*, Warszawa 2001; Z. Porada, *Starożytne i nowożytne igrzyska olimpijskie*, Kraków 1980; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 1–2, Wrocław 2004; R. Wryk, *Sport olimpijski w Polsce 1919–1939. Biogramy olimpijczyków*, Poznań 2006.

⁶ Np. A. Bogusz, *Łódzcy olimpijczycy. 1924–1984*, Łódź 1984; *Mały słownik biograficzny warszawskich olimpijczyków 1924–1976*, red. A. Falba, H. Młodzianowska, Warszawa 1979; W. Klimontowicz, *Ruch olimpijski na terenie Śląska i Zagłębia*, Katowice 1996; A. Maciejewski, *Bydgoscy olimpijczycy oraz medaliści mistrzostw świata i Europy*, Bydgoszcz 1996; *Świętokrzyscy olimpijczycy*, red. M. Michniak, A. Pawłowski, Kielce 2011; Z. Puszko, *Radomscy olimpijczycy*, Radom 1996.

⁷ Np. *Polski słownik biograficzny*; W. Gaczkowski i in., *Encyklopedia (statystyczna) polskiej lekkiej atletyki 1919–1994*, Warszawa 1994; W. Lipoński, *Humanistyczna encyklopedia sportu*, Warszawa 1987; *Mała encyklopedia sportu*, t. 1 i 2, Warszawa 1987; M. Michniak, A. Pawłowski, *Świętokrzyski Leksykon Sportowy*, Kielce 2002; M. Michniak, A. Pawłowski, *Świętokrzyska Encyklopedia Sportu*, Kielce 2004.

⁸ *Świętokrzyscy olimpijczycy*, s. 6.

Celem niniejszego opracowania jest przybliżenie najważniejszych sportowych dokonań olimpijczyków urodzonych w województwie kieleckim. Nie rozpatrywano osiągnięć sportowców związanych z ziemią świętokrzyską tylko poprzez starty, zamieszkanie lub pracę w klubach. Zakres terytorialny Kielecczyzny został przyjęty według granic województwa z lat 1975–1998. Sylwetki sportowców usystematyzowano zgodnie z chronologią IO.

Po raz pierwszy na IO sportowiec z Kielecczyzny zadebiutował w 1932 r. Był nim Marian Suski. Występ kielczanina był bardzo udany – zakończył się zdobyciem brązowego medalu. Marian Suski był szermierzem, szablistą. Urodził się 2 listopada 1905 r. w Kielcach, w rodzinie Franciszka i Marii z Jakubowskich. Był stryjem olimpijczyka Leszka Suskiego. Uczestniczył w kampanii wrześniowej w 1939 r., przebywał w obozach Königstein i Murnau (prowadził tam wykłady i kursy szkoleniowe w zakresie programu politechnicznego). W obozie skonstruował również odbiornik radiowy, dzięki któremu od 1942 r. odbierano komunikaty wojenne. Należał do ścisłej czołówki członków narodowych drużyn w szabli i szpadzie lat trzydziestych. Był Mistrzem Polski w szabli (1950), dwukrotnie drużynowym Mistrzem Polski (szabla – 1934, szpada – 1938), brązowym medalistą mistrzostw Europy (1934). Dwukrotnie uczestniczył w IO (w 1932 r. w Los Angeles, w 1936 r. w Berlinie), zdobywając brązowy medal w szermierce (szabla) w Los Angeles. Po wojnie uzyskał tytuł prof. dr hab. Politechniki Wrocławskiej i stworzył sekcję szermierczą przy tamtejszym AZS. Był wieloletnim prezesem zarządu Okręgowego Związku Szermierczego i sędzią międzynarodowym. W uznaniu zasług i postawy moralnej profesora, tak w młodości, jak również w trudnych latach PRL, papież Jan Paweł II wręczył mu medal „Pro Ecclesia et Pontifice”, poza tym został także kawalerem medalu Kalos Kagathos (1985). Zmarł we Wrocławiu 25 grudnia 1993 r.⁹

Do udziału w kolejnych Igrzyskach, które odbyły się w 1936 r. w Berlinie zakwalifikowało się już 3 reprezentantów Kielecczyzny. Tylko jednemu z nich – Władysławowi Karasiowi – udało się wywalczyć medal.

Władysław Karaś był strzelcem, specjalistą w strzelaniu z karabinu małokalibrowego. Urodził się 31 sierpnia 1893 r. w Kielcach, w rodzinie Szymona i Anny Domagała-Dąbrowskiej. Od najmłodszych lat związany był z ruchem so-

⁹ W. Duński, *Od Paryża 1924 do Sydney 2000: polscy medaliści olimpijscy i paraolimpijczy*, Warszawa 2001, s. 871–872; Z. Głuszek, *Leksykon polskich olimpijczyków*, Warszawa 1999, s. 336; tegoż, *Polscy olimpijczycy 1924–1984*, wyd. 4 uzupełnione, Warszawa 1988, s. 392; M. Łuczak, *Szermierka w Polsce w latach 1945–1989*, Poznań 2002, s. 27 i nn.; *Świętokrzyscy olimpijczycy*, s. 9–10; M. Michniak, A. Pawłowski, *Świętokrzyski leksykon sportowy*, s. 210; A. Pawlak, *Olimpijczycy: polscy sportowcy w latach 1924–1998*, Kraków 2000, s. 247; W. Szkieła, B. Tuszyński, Z. Weiss, *Pół wieku AZS*, Warszawa 1962, s. 74–78; *Uczni wrocławscy*, t. 2: (1974–1994), red. J. Trzynadłowski, Wrocław 1994, s. 260–265; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 2, s. 238; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 910–911; http://www.olimpijski.pl/pl/subpages/displayfid/294_1204.html; http://pl.wikipedia.org/wiki/Marian_Suski.

cialistycznym (1907–1912), współpracował ze starszym bratem Stanisławem (ps. Witold), działaczem PPS w Kielcach, a w latach późniejszych związany był z służbą w wojsku i w wywiadzie. Pełnił wiele odpowiedzialnych funkcji w Oddziale II Naczelnego Wodza, 3 pp. Legionów, Brygadzie KOP Wołyń, Oddziale II Sztabu Głównego WP. Był inspektorem Związku Strzeleckiego we Lwowie i Komendy Głównej w Warszawie. Zdobył wiele odznaczeń – został m.in. Kawalerem Krzyża *Virtuti Militari* V kl. i Krzyża Niepodległości z mieczami. W 1942 r. został aresztowany i rozstrzelany w masowej egzekucji w Magdalence pod Warszawą. Będąc członkiem Strzelca Warszawa i mając 43 lata, został olimpijczykiem – mimo iż nie startował w zawodach ogólnopolskich i był prawie nikomu nieznanym strzelcem, to jednak stanął do przedolimpijskich eliminacji i dzięki niezwykle intensywnemu treningowi zakwalifikował się do skromnej ekipy strzelców (Jan Wrzosek i Antoni Pachla) na IO w Berlinie w 1936 r. w konkurencji karabinka sportowego na dystansie 50 m (10 strzałów z pozycji leżącej, kłęczącej i stojącej). Wywalczył brązowy medal. Był to pierwszy medal olimpijski w historii strzelectwa sportowego w Polsce¹⁰.

Kazimierz Kucharski był lekkoatletą, jednym z najwybitniejszych średnio-dystansowców Europy lat trzydziestych XX w. Urodził się 13 lutego 1909 r. w Łukawie koło Daleszyc. Z wykształcenia był geodetą. W czasie okupacji przebywał we Lwowie, gdzie zajmował m.in. stanowisko trenera i zastępcy przewodniczącego klubu Spartak. Po wojnie, w 1945 r., założył pierwszą w Warszawie sekcję lekkoatletyczną przy Biurze Odbudowy Stolicy i sam startował w jej barwach, był także trenerem Ognia i Gwardii Warszawa. Od 1952 r. zajmował się centralnym szkoleniem w Polskim Związku Lekkiej Atletyki. Został trzykrotnie wybrany do dziesiątki najlepszych polskich sportowców – w plebiscycie „Przeglądu Sportowego” z 1935 r. zajął 2 miejsce, a w 1936 r. i 1937 r. – 5. Był reprezentantem „Sokoła” Wilno (1928–1931), Jagiellonii Białystok (1932–1935) i Pogoni Lwów (1935–1939). W latach 1933–1938 dwunastokrotnie broził barw narodowych w meczach międzypaństwowych (29 startów, w tym 11 zwycięstw indywidualnych). W karierze sportowej był dziesięciokrotnym rekordzistą Polski w biegach na 800 i 1000 m oraz w sztafetach i aż 11 razy zdobył tytuł Mistrza Polski w biegach na dystansie: 400 m, 800 m i 1500 m. Był także finalistą I mistrzostw Europy w Turynie w 1934 r., gdzie zajął 6 miejsce w finale biegu na 800 m. Reprezentował Polskę na IO w Berlinie (1936), gdzie w finale

¹⁰ Z. Głuszek, *Leksykon polskich olimpijczyków*, s. 221; tegoż, *Polscy olimpijczycy 1924–1984*, s. 236; *Świętokrzyscy olimpijczycy*, s. 11; M. Michniak, A. Pawłowski, *Świętokrzyski leksykon sportowy*, s. 84; A. Pawlak, *Olimpijczycy: polscy sportowcy w latach 1924–1998*, s. 110; B. Tuszyński, *Księga sportowców polskich, ofiar II wojny światowej 1939–1945*, Warszawa 1999, s. 118–119; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 1, s. 333–334; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 837; http://www.zgapa.pl/zgapedia/W%C5%82adys%C5%82aw_Kara%C5%9B.html; http://pl.wikipedia.org/wiki/W%C5%82adys%C5%82aw_Kara%C5%9B; http://www.olimpijski.pl/pl/subpages/displayfid/294_13156.html;

biegu na 800 m zajął 4 miejsce, a w sztafecie 4×400 m odpadł w pierwszym przedbiegu. Zmarł w Warszawie 9 kwietnia 1995 r.¹¹

Po raz kolejny sportowcy wywodzący się z woj. kieleckiego wystąpili dopiero na IO w Helsinkach w 1952 r. Reprezentacja Polski liczyła wówczas 125 sportowców, w tym 3 z nich wywodziło się z Kielecczyzny. Leszek Drogosz – przydomek „Czarodziej Ringu” – był pięściarzem wagi piórkowej, lekkopółśredniej i półśredniej. Urodził się 6 stycznia 1933 r. w Kielcach, jako syn Stefana i Genowefy. Jest absolwentem AWF w Warszawie, którą w 1967 r. ukończył z wyróżnieniem, otrzymując tytuł magistra wf. (profil nauczycielski) z dodatkową specjalizacją – trener. W trakcie swojej kariery zawodowej był związany z takimi klubami, jak: SHL Stal Kielce (1946–1953 – pierwszy trener Jan Szczygłowski), CWKS Warszawa (1954–1955), ŁTS Łabędy (1956–1958) i Błękitni Kielce (1959–1968). Jak pisze w pamiętnikach, w życiu kierował się zasadą: „jak umiesz liczyć, to licz tylko na siebie”. Do najważniejszych osiągnięć tego pięściarza zalicza się: ośmiokrotne mistrzostwo Polski – w wadze lekkopółśredniej (1953) i półśredniej (1954, 1955, 1958, 1960, 1961, 1964, 1967 – ten ostatni tytuł zdobył, mając 34 lata i 9 miesięcy), trzykrotne drużynowe mistrzostwo kraju w barwach CWKS (1953/54, 1954/55 i 1955/56). Był także trzydziestotrykrotnym reprezentantem Polski w meczach międzypaństwowych w latach 1952–1960 (31 zwycięstw i 2 porażki).

Największe sukcesy odniósł podczas mistrzostw Europy w latach pięćdziesiątych XX w., zdobywając trzy złote medale: w Warszawie (1953), w Berlinie (1955) i w Lucernie (1959), gdzie walczył już w wadze półśredniej (poprzednie tytuły zdobył, walcząc w kat. lekkopółśredniej). Na arenie krajowej został ponadto zwycięzcą Turnieju Przedolimpijskiego PZB i TL w 1958 r. w wadze półśredniej i w 1959 r. w wadze lekkopółśredniej oraz Turnieju Tulipany w 1966 r. Stoczył w sumie 377 walk, z których wygrał 363 i przegrał 14 (żadnej nie remisując). To także trzykrotny olimpijczyk – uczestnik IO w 1952 r. w Helsinkach, w 1956 r. w Melbourne i w 1960 r. w Rzymie, gdzie zdobył brązowy medal. Po zakończeniu kariery zawodniczej był trenerem Błękitnych Kielce i Igloopolu Dębica (jego wychowanek Witold Stachurski został wicemistrzem Europy i dwukrotnym olimpijczykiem). Był wieloletnim działaczem sportowym i samorządowym, radnym Rady Miejskiej w Kielcach i członkiem Zarządu Miasta Kielce. Został zwycięzcą (nadzwyczajnego, gdyż odbytego dopiero w 1989 r.) plebiscytu na najlepszego sportowca Polski „Przeglądu Sportowego” w 1953 r. W 1954 r. otrzymał tytuł Zasłużonego Mistrza Sportu, był także odznaczony –

¹¹ Z. Głuszek, *Polscy olimpijczycy 1924–1984*, s. 271; tegoż, *Leksykon polskich olimpijczyków*, s. 248; H. Kurzyński i in., *Od Adamczaka do Zasłony: leksykon lekkoatletów polskich okresu międzywojennego: mężczyźni*, Warszawa 2004, s. 135; A. Pawlak, *Olimpijczycy: polscy sportowcy w latach 1924–1998*, s. 141; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 1, s. 439; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 423–424; <http://www.wspolczesna.pl/apps/pbcs.dll/article?AID=/20100114/SPORT00/246410339>.

m.in. trzykrotnie złotym Medalem za Wybitne Osiągnięcia Sportowe, Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim i Oficerskim OOP. Oprócz sportu pasjonował się aktorstwem – zagrał w 15 filmach, a swoje dzieje (nie tylko sportowe) opisał w książce *Czarodziej ringu – wspomnienia*. Obecnie mieszka w Kielcach, gdzie zdecydowanie wygrał konkurs (zorganizowany przez redakcję „Echa Dnia”) na najpopularniejszego sportowca Kielecczyzny XX wieku¹².

Stanisław Zygmunt Kowal był lekkoatletą, trójskoczkiem. Urodził się 2 maja 1928 r. w Kielcach, jako syn Feliksa i Anny Ziental. Był absolwentem warszawskiej SGPiS, ekonomistą, wieloletnim pracownikiem handlu zagranicznego. Był reprezentantem HKS Lechia Kielce (1948) i warszawskich klubów: Ogniw (1949–1954), Spójni (1955) i Sparty (1956–1958). W latach 1950–1956 ośmiokrotnie reprezentował Polskę w meczach międzypaństwowych. Kowal był także Mistrzem Polski w trójskoku (1952), czterokrotnym wicemistrzem (1951, 1955–1956, 1958), raz został brązowym medalistą (1953), ponadto zdobył także tytuł halowego Mistrza (1954) i Wicemistrza Polski (1951). Uczestniczył w IO w 1952 r., które odbyły się w Helsinkach. Uzyskał m.in. tytuł Mistrza Sportu oraz został odznaczony złotą odznaką PZLA i Srebrnym Krzyżem Zasługi. Zmarł w Warszawie 28 listopada 2001 r.¹³

Irena Milnikiel-Dobrowolska była pływaczką specjalizującą się w stylu grzbietowym. Urodziła się 8 grudnia 1933 r. w Skarżysku-Kamiennej, w rodzinie Eugeniusza i Wiesławy. W latach pięćdziesiątych XX w. była najwybitniejszą polską grzbiecistką, reprezentantką AKS Chorzów (1951–1957) oraz klubów stołecznych: Budowlanych, Polonii (tu jej trenerem był Zbigniew Kuciewicz) i Legii. Zdobyła pięć razy mistrzostwo Polski i była jedenastokrotną rekordzistką Polski. Uczestniczyła w IO w 1952 r. w Helsinkach na 100 m stylem grzbietowym. Była lekarzem chirurgiem, absolwentką Akademii Medycznej w War-

¹² L. Drogosz, *Czarodziej ringu – wspomnienia*, s. 18 i nn.; W. Duński, *Od Paryża 1924 do Sydney 2000...*, s. 170–171; Z. Głuszek, *Leksykon polskich olimpijczyków*, s. 181; tegoż, *Polscy olimpijczycy 1924–1984*, s. 182–183; *Kto jest kim*, edycja 3, Warszawa 1993, s. 136, *Kto jest kim*, edycja IV, Warszawa 2001, s. 172; *Świętokrzyscy olimpijczycy*, s. 12–16; M. Michniak, A. Pawłowski, *Świętokrzyski leksykon sportowy*, s. 43–44; T. Olszański, *Za metą i dalej*, Warszawa 1973, s. 18–32; L. Olszewski, *O złote pasy*, Warszawa 1975, s. 186–188; P. Osmólski, *Leksykon boksu*, Warszawa 1989, s. 33; *Sportowcy XXX-lecia*, Warszawa 1975, s. 293–303; J. Skotnicki, *Od Olimpii do Atlanty*, 1996, s. 180, 184, 187; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 1, s. 162–164; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 36; J. Zmarzlik, *Bij mistrza*, Warszawa 1992, s. 101–112.

¹³ Z. Głuszek, *Polscy olimpijczycy 1924–1984*, s. 256; tegoż, *Leksykon polskich olimpijczyków*, s. 237; *Kronika sportu polskiego 2001*, Warszawa 2002, s. 266; *Świętokrzyscy olimpijczycy*, s. 17; M. Michniak, A. Pawłowski, *Świętokrzyski leksykon sportowy*, s. 102; A. Pawlak, *Olimpijczycy: polscy sportowcy w latach 1924–1998*, s. 128; J. Szymonek, J. Rozum, *Osiągnięcia Polskiej Lekkiej Atletyki w 40-leciu PRL. Trójskok mężczyzn*, Warszawa 1985, s. 193; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 418; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 1, s. 397; <http://www.sports-reference.com/olympics/athletes/ko/stanislaw-kowal-1.html>.

szawie. Jej mężem był Mieczysław Dobrowolski, także pływak, trener, filmowiec – reżyser i operator. I. Milnikiel-Dobrowolska zmarła w Warszawie 12 stycznia 1989 r.¹⁴

Kolejne IO, które odbyły się w 1956 r., 1960 r., 1964 r., 1968 r. i 1972 r., były udane dla reprezentantów ziemi świętokrzyskiej. Najwięcej chwały i medali przysporzyli pięściarze – wspomniany wcześniej Leszek Drogosz, a także Marian Kasprzyk i Józef Grudzień, zapaśnik Tadeusz Hipolit Trojanowski oraz szermierze – Marian Kuszewski i Bohdan Andrzejewski.

Marian Kuszewski był szermierzem – szablistą. Urodził się 31 października 1933 r. w Kielcach, jako syn Zygmunta i Marii z Czarneckich. W 1956 r. ukończył Uniwersytet Wrocławski, gdzie otrzymał tytuł magistra filologii polskiej. W trakcie swej kariery zawodniczej był zawodnikiem klubów wrocławskich: Związkowca, Pafawagu, Gwardii i Kolejjarza (1950–1961). W krajowej rywalizacji był trzykrotnym wicemistrzem Polski w turnieju indywidualnym (1954, 1955, 1960) i dwukrotnym brązowym medalistą MP (1956, 1959). Był także drużynowym mistrzem Polski w szpadzie (1951) i drużynowym wicemistrzem kraju we florecie (1956). Wszystkie pozostałe medale na arenie międzynarodowej zdobył z narodową drużyną szablistów, a były to: srebrny medal i wicemistrzostwo świata w Luksemburgu (1954) oraz 2 medale brązowe – w Paryżu (1957) i Filadelfii (1958). Był także finalistą MŚ, walcząc w drużynie florecistów w Rzymie (1955), gdzie Polacy zajęli 4 miejsce. Dwukrotnie startował w IO, za każdym razem zdobywając srebrny medal w drużynie (1956 r. w Melbourne i w 1960 r. w Rzymie). Był i jest nadal bardzo zaangażowanym działaczem – współorganizował m.in. Festiwal Moniuszkowski w Kudowie i Międzynarodowy Turniej Bokserski im. F. Stamma w Warszawie. Został wielokrotnie odznaczony, m.in. uzyskał tytuł: Zasłużony Działacz Kultury Fizycznej (1979), Zasłużony Mistrz Sportu (1969), był odznaczony m.in. złotym i srebrnym Medalem za Wybitne Osiągnięcia Sportowe oraz Krzyżami – Kawalerskim (1960) i Komandorskim OOP. Po zakończeniu kariery był działaczem PKOl, członkiem zarządu i wiceprezesem OZS we Wrocławiu (1966–1971), członkiem zarządu PZS (1957–1961) oraz wiceprezesem do spraw sportowych (1970–1972) tego związku, a także sędzią sportowym. Od 1984 r. jest członkiem Polskiej Akademii Olimpijskiej. Mieszka w Warszawie¹⁵.

¹⁴ Z. Głuszek, *Leksykon polskich olimpijczyków*, s. 276; tegoż, *Polscy olimpijczycy 1924–1984*, s. 310; W. Klimontowicz, *Ruch olimpijski na terenie Śląska i Zagłębia*, s. 70; tegoż, *Sport pływacki Górnego Śląska*, Katowice 1998, s. 41, 45; *Świętokrzyscy olimpijczycy*, s. 16; A. Pawlak, *Olimpijczycy: polscy sportowcy w latach 1924–1998*, s. 173; M. Tuliszka, *85 lat Polskiego Związku Pływackiego 1922–2007. Zarys dziejów*, Poznań 2007, s. 111; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 1, s. 555–556; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 716–717; <http://www.sports-reference.com/olympics/athletes/mi/irena-milnikiel-1.html>.

¹⁵ B. Borzęcki, *Białą bronią urzeczeni*, Warszawa 1994, s. 6, 10, 76 i nn.; W. Duński, *Od Paryża 1924 do Sydney 2000...*, s. 463; Z. Głuszek, *Leksykon polskich olimpijczyków*, s. 252; tegoż,

Marian Krzysztof Kasprzyk – przydomek „Polski Papp” – był pięściarzem wagi lekkopółśredniej i półśredniej. Urodził się 22 września 1939 r. w Kołomaniu koło Kielc, jako syn Władysława i Franciszki Wąsik. Wraz z rodzicami i sześciorgiem starszego rodzeństwa spędził ostatnie lata wojny u bauera na terenie Niemiec (Fraustadt), gdzie ojciec przymusowo pracował. Po zakończeniu wojny cała rodzina osiadła na Ziemiach Zachodnich, w Ziębicach. Tam chodził do szkoły, zetknął się ze sportem i zaczął uprawiać boks w miejscowej Sparcie (1955–1957), a potem w Nysie Kłodzko (1957–1958), aż do czasu, kiedy podczas towarzyskich zawodów nieznanemu dotąd nikomu dziewiętnastolatek znokautował świetnego boksera niemieckiego Voigta (Activist z NRD). Dzięki temu zaczął trenować w pierwszoligowym klubie BBTS Bielsko (1958–1961 i 1964–1969). W latach 1961–1964 miał problemy z prawem – został aresztowany i dostał wyrok pozbawienia wolności za udział w bójce, został także dożywotnio zdyskwalifikowany. Za pięściarzem stanął klub i niezawodny w każdej sytuacji „papa” Stamm. Dyskwalifikację cofnięto. Był uczestnikiem mistrzostw Europy w Belgradzie (1961), gdzie zdobył brązowy medal. Nie zdobył on nigdy tytułu indywidualnego mistrza Polski, ale był drużynowym mistrzem Polski w zespole BBTS Bielsko (1959–1960) i dziewięciokrotnym reprezentantem Polski w meczach międzypaństwowych w latach 1960–1967 (6 zwycięstw, 1 remis i 2 porażki). To także zwycięzca Turnieju Przedolimpijskiego PZB i Sportu z 1965 r. w wadze półśredniej. W sumie stoczył 270 walk, wygrywając 232, remisując 10 i przegrywając 28. Uczestnik IO – w 1960 r. w Rzymie zdobył brązowy medal, w 1964 r. w Tokio, gdzie zdobył złoty medal oraz w 1968 r. w Meksyku. Po zakończeniu kariery zawodniczej był trenerem Górnika Knurów, Górnika Wesoła, Górnika Pszów i BBTS Bielsko oraz działaczem OZB w Katowicach. Otrzymał tytuł Zasłużonego Mistrza Sportu i wiele odznaczeń, m.in. złoty Medal za Wybitne Osiągnięcia Sportowe. Był laureatem nagrody im. Aleksandra Rekszy w 1999 r. Na kanwie jego barwnego życiorysu powstała książka pt. *Olimpijczyk* (Edward Kurowski) i film *Bokser*. Obecnie mieszka w Bielsku¹⁶.

Krystyna Nowakowska-Zawitkowska (Snop) była lekkoatletką specjalizująca się w biegach średnich. Urodziła się 8 grudnia 1935 r. w Ostrowcu Świętokrzyskim, w rodzinie Ignacego i Aleksandry Feliksiowskiej. Ukończyła Studium

Polscy olimpijczycy 1924–1984, s. 277; M. Łuczak, *Szermierka w Polsce w latach 1945–1989*, s. 62–64, 81, 95 i nn.; *Świętokrzyscy olimpijczycy*, s. 17; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 1, s. 459; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 884–885; <http://www.szermierka.wroclaw.pl/podstrona.php?g=20>; <http://www.pkol.pl/pl/pages/display/15188>; http://pl.wikipedia.org/wiki/Marian_Kuszewski;

¹⁶ W. Duński, *Od Paryża 1924 do Sydney 2000...*, s. 309–310; Z. Głuszek, *Leksykon polskich olimpijczyków*, s. 223; tegoż, *Polscy olimpijczycy 1924–1984*, s. 239; *Świętokrzyscy olimpijczycy*, s. 18; J. Skotnicki, *Od Olimpij do Atlanty*, s. 187, 191, 194; *Najlepsi z najlepszych...*, s. 44–49; P. Osmólski, *Leksykon boks*, s. 76; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 1, s. 340–341; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 45; J. Zmarzlik, *Bij mistrza*, s. 113–122 i 199.

Trenerskie WSWF w Poznaniu (1968) oraz kursy w Ośrodku Doskonalenia Zawodowego Nauczycieli (1989). Była reprezentantką takich klubów, jak: KSZO (Stali) Ostrowiec (1954–1958) i Legia Warszawa (1959–1966). Do jej osiągnięć należy niewątpliwie zaliczyć to, że 25 razy reprezentowała Polskę w meczach międzypaństwowych, gdzie zaliczyła 8 zwycięstw indywidualnych. To także pięciokrotna rekordzistka kraju i dziewięciokrotna mistrzyni Polski na 800 m i w biegach przełajowych, 2 razy brała udział w Mistrzostwach Europy. Uczestniczyła w IO w Rzymie w 1960 r. w biegu na 800 m. Po zakończeniu kariery zawodniczej została trenerem kadry biegaczek na średnich dystansach (1966–1967), była także redaktorem w miesięczniku „Lekka Atletyka” (1967–1971), trenerką biegów średnich klubów: WKS Legia, KKS Polonia. Pracowała też jako nauczycielka wf. w Szkole Podstawowej nr 34 w Warszawie. Otrzymała tytuł Zasłużonej Mistrzyni Sportu i została odznaczona m.in. brązowym Medalem za Wybitne Osiągnięcia Sportowe, a także czterokrotnie startowała w prestiżowym międzynarodowym crossie gazety francuskiej „L’ Humanite” w Paryżu, zajmując w 1963 r. zaszczytne drugie miejsce. Obecnie mieszka w Warszawie¹⁷.

Jerzy Andrzej Tracz był pływakiem i piłkarzem wodnym. Urodził się 10 lutego 1943 r. w Ostrowcu Świętokrzyskim, w rodzinie Mieczysława i Zofii Wender. Jest absolwentem Uniwersytetu Poznańskiego im. Adama Mickiewicza (doktor praw, adwokat). Jako zawodnik był reprezentantem KSZO Ostrowiec, Legii Warszawa i AZS Poznań. Był Mistrzem Polski na 200 m w stylu dowolnym (1963) i dziesięciokrotnym mistrzem Polski w piłce wodnej (z klubem KSZO Ostrowiec Świętokrzyski). To także czterokrotny rekordzista Polski na krótkim basenie oraz jednokrotny rekordzista Polski na basenie o długości 50 m. Uczestniczył w IO w 1960 r. w Rzymie na dystansie 400 m stylem dowolnym oraz w sztafecie 4×200 m stylem dowolnym. Po zakończeniu kariery sportowej był działaczem PZP. Mieszka w Warszawie¹⁸.

¹⁷ W. Gaczkowski i in., *Encyklopedia (statystyczna) polskiej lekkiej atletyki 1919–1994*, s. 181, 230, 251, 258, 269; Z. Głuszek, *Leksykon polskich olimpijczyków*, s. 283; tegoż, *Polscy olimpijczy 1924–1984*, s. 320; *Świętokrzyscy olimpijczy*, s. 21; M. Michniak, A. Pawłowski, *Świętokrzyski leksykon sportowy*, s. 195; A. Pawlak, *Olimpijczy: polscy sportowcy w latach 1924–1998*, s. 183; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczy XX wieku*, t. 2, s. 21–22; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 446–447; http://www.olimpijski.pl/pl/subpages/displayfid/294_2036.html, http://pl.wikipedia.org/wiki/Krystyna_Nowakowska; <http://www.sports-reference.com/olympics/athletes/no/krystyna-nowakowska-1.html>; http://www.olimpijski.pl/pl/subpages/displayfid/294_2036.html.

¹⁸ Z. Głuszek, *Leksykon polskich olimpijczyków*, s. 353; tegoż, *Polscy olimpijczy 1924–1984*, s. 416; M. Michniak, A. Pawłowski, *Świętokrzyski leksykon sportowy*, s. 224; A. Pawlak, *Olimpijczy: polscy sportowcy w latach 1924–1998*, s. 267; M. Tuliszka, *85 lat Polskiego Związku Pływackiego 1922–2007...*, s. 111; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczy XX wieku*, t. 2, s. 306; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 728; J. Waško, *Długi basen w statystyce*, Zamość 2006, s. 5, 28; <http://www.sports-reference.com/olympics/athletes/tr/jerzy-tracz-1.html>.

Tadeusz Hipolit Trojanowski był zapaśnikiem stylu wolnego w wadze koguciej. Urodził się 1 stycznia 1933 r. w Straszowie, w powiecie koneckim, jako syn Hipolita i Józefy Krawczyk. Był absolwentem stołecznej AWF, gdzie w 1958 r. otrzymał tytuł magistra wf. Reprezentował stołeczne kluby: AZS (1951–1954), Gwardię 1955–1966 (tu jego trenerem, a jednocześnie sparingpartnerem, był Jan Żurawski), LZS Ołtarzew i Drukarza (1968). Był siedmiokrotnym mistrzem Polski w stylu wolnym w wadze koguciej (1954, 1956) i piórkowej (1957–1958, 1961, 1965–1966). Jako pierwszy Polak zdobył medal olimpijski w zapasach – w 1960 r. w Rzymie, w stylu wolnym (waga kogucia do 57 kg). Był świetnym trenerem, m.in. w Maroku (1979–1985) i Austrii (1994), a także szefem wyszkolenia PZZ (1977–1978), inicjatorem powstania wielu sekcji w Ludowych Zespołach Sportowych, zasłużonym działaczem kultury fizycznej, sędzią międzynarodowym. Otrzymał tytuł zasłużonego Mistrza Sportu, został odznaczony m.in. srebrnym Medalem za Wybitne Osiągnięcia Sportowe i Złotym Krzyżem Zasługi. Zmarł w Warszawie 10 lutego 1997 r.¹⁹

Bohdan Andrzejewski był szermierzem – szpadzistą i florecistą. Urodził się wraz z bliźniaczą siostrą 15 stycznia 1942 r. w Kielcach, w rodzinie Sergiusza i Ireny Gralewskiej. Ukończył stołeczną AWF, gdzie w 1977 r. otrzymał tytuł magistra wf. (ze specjalnością – sport). Przez cały okres kariery zawodniczej był reprezentantem CWKS Legia Warszawa (1955–1977). Do jego najwybitniejszych osiągnięć należy m.in. to, że był dwukrotnym indywidualnym mistrzem Polski (1968, 1971) i aż trzynastokrotnym mistrzem kraju w konkurencji drużynowej w szpadzie (1963–1973, 1975) i we florecie (1965). W tej broni zdobywał także w drużynowych rozgrywkach srebrne medale MP (1961–1962, 1966 i 1973) i brązowe w turniejach indywidualnych: w szpadzie (1964–1965) i florecie (1963). Na MŚ w Gdańsku (1963) wywalczył drużynowo złoty medal. Tytuł mistrza świata w szpadzie w turnieju indywidualnym zdobył w Hawanie (1969). W tym samym roku zajął 2 miejsce w plebiscycie „Przeglądu Sportowego” na najlepszego sportowca Polski. Trzykrotnie startował w szpadzie w igrzyskach olimpijskich. W Tokio (1964) wystąpił tylko w turnieju drużynowym. Polska zajęła 5 miejsce. W Meksyku (1968) indywidualnie odpadł w 1/8 finału. W turnieju drużynowym reprezentacja Polski zdobyła brązowy medal (oprócz Andrzejewskiego występowali w niej Kazimierz Barburski, Michał Butkiewicz, Bohdan

¹⁹ W. Duński, *Od Paryża 1924 do Sydney 2000...*, s. 960–961; Z. Głuszek, *Polscy olimpijczycy 1924–1984*, s. 417; tegoż, *Leksykon polskich olimpijczyków*, s. 354; P. Godlewski, *Olimpijskie turnieje zapaśnicze: 1896–1996*, Warszawa 1996, s. 83, 134, 182; *Iskier przewodnik sportowy*, Warszawa 1976, s. 850; A. Pawlak, *Olimpijczycy: polscy sportowcy w latach 1924–1998*, s. 269; *Księga Sportu Polskiego 1944–1974*, red. J. Rajkowska, Warszawa 1975, s. 539; J. Staniszewski, *Dzieje warszawskich zapasów amatorskich*, Warszawa 1994, s. 97, 122, 148, 151, 160; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 2, s. 310–311; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 1049–1050; http://www.olimpijski.pl/pl/subpages/displayfid/294_1596.html.

Gonsior i Henryk Nielaba). W Monachium (1972) startował tylko w drużynie, zajęła ona 6 miejsce. Otrzymał tytuł Zasłużonego Mistrza Sportu i był odznaczony m.in. złotym (dwukrotnie) Medalem za Wybitne Osiągnięcia Sportowe i Złotym Krzyżem Zasługi. Po zakończeniu kariery zawodniczej został trenerem szermierzy i pięcioboistów nowoczesnych, a także sędzią w tych dwóch dyscyplinach sportu²⁰.

Witold Baran był lekkoatletą – średniodystansowcem. Urodził się 29 lipca 1939 r. w Chmielowie, jako syn Stanisława i Leokadii Stojek. W 1978 r. ukończył studia magisterskie w AWF w Poznaniu na kierunku wychowanie fizyczne ze specjalnością sport. Karierę rozpoczął w 1955 r. w Zrywie Ostrowiec Świętokrzyski, później był zawodnikiem KSZO (1958), Stali Mielec (1959), Legii Warszawa (1960–1962) i Zawiszy Bydgoszcz (1963–1972). Był podopiecznym trenera kadry Tadeusza Kępki. W latach 1959–1970 aż 31 razy reprezentował Polskę w meczach międzypaństwowych, gdzie odniósł 12 zwycięstw indywidualnych. Był też siedmiokrotnym mistrzem kraju na dystansach 800 m, 1500 m i 5000 m oraz sześciokrotnym rekordzistą Polski. Uczestniczył w mistrzostwach Europy w Belgradzie w 1962 r., gdzie zdobył srebrny medal w biegu na 1500 m, i Pucharze Europy w Stuttgarcie w 1965 r., wówczas w biegu na 5000 m zajął 2 miejsce. Poza tym m.in. czterokrotnie triumfował w biegu głównym Memoriału im. J. Kusocińskiego na 3000 m (1964–1965, 1967) i 5000 m (1969). Uczestniczył w IO w 1964 r. w Tokio, gdzie zajął 6 miejsce w biegu na 1500 m. Był wieloletnim nauczycielem wf. i trenerem bydgoskiego Zawiszy (1974–1986), członkiem zarządu PZLA i przewodniczącym komisji biegów przełajowych i ulicznych (1994–2000). Obecnie jest członkiem zarządu PZLA. Mieszka w Bydgoszczy²¹.

Józef Grudzień był pięściarzem wagi lekkiej. Urodził się 1 kwietnia 1939 r. w miejscowości Piasek Wielki k. Buska Zdroju, jako syn Antoniego i Marii

²⁰ B. Borzęcki, *Białą bronią urzeczeni*, s. 16 i nn.; W. Duński, *Od Paryża 1924 do Sydney 2000...*, s. 18–19; Z. Głuszek, *Leksykon polskich olimpijczyków*, s. 148–149; tegoż, *Polscy olimpijczyki 1924–1984*, s. 138–139; M. Łuczak, *Szermierka w Polsce w latach 1945–1989*, s. 88 i nn.; *Świętokrzyscy olimpijczyki*, s. 25; A. Pawlak, *Olimpijczyki: polscy sportowcy w latach 1924–1998*, s. 22; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczyki XX wieku*, t. 1, s. 25; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 852–862; http://pl.wikipedia.org/wiki/Bohdan_Andrzejewski; http://www.olimpijski.pl/pl/subpages/displayfid/294_14227.html.

²¹ W. Gaczkowski i in., *Encyklopedia (statystyczna) polskiej lekkiej atletyki 1919–1994*, s. 32, 34, 36, 38, 98, 99, 129; Z. Głuszek, *Leksykon polskich olimpijczyków*, s. 152; tegoż, *Polscy olimpijczyki 1924–1984*, s. 143–144; A. Pawlak, *Olimpijczyki: polscy sportowcy w latach 1924–1998*, s. 26; A. Maciejewski, *Bydgoscy olimpijczyki oraz medaliści mistrzostw świata i Europy*, Bydgoszcz 1996, s. 7, 19, 23; *Świętokrzyscy olimpijczyki*, s. 23; M. Michniak, A. Pawłowski, *Świętokrzyski leksykon sportowy*, s. 16; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 358; E. Wachowski, *Wybitni trenerzy i sportowcy poznańskiej uczelni wychowania fizycznego*, Poznań 1979, s. 6; *Wielki stylista*, „Lekkoatletyka” 1972, nr 12, s. 19–20; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczyki XX wieku*, t. 1, s. 39; <http://www.awf.poznan.pl/sport/baran.htm>; http://www.olimpijski.pl/pl/subpages/displayfid/294_638.html.

Mandeckiej. Mając trzynaście lat wyjechał do Wrocławia, by wstąpić do przyzakładowej szkoły Pafawagu – Technikum Budowy Wagonów, ponieważ celem było przede wszystkim zdobycie zawodu. Dopiero później, w 1955 r., za namową kolegów, zainteresował się boksem. Jego nauczycielami w Pafawagu (1955–1959) byli: Waclaw Krupiński i Michał Szczepan. Otrzymał tam dobre podstawy. Podczas odbywania służby wojskowej przeniósł się do Legii Warszawa, z którą związał całą dalszą karierę sportową, trwającą od 1959 do 1968 r. Jego trenerem był Stanisław Wasilewski. Grudzień boksował i jednocześnie pracował w Polskich Zakładach Optycznych. Był trzykrotnym mistrzem Polski wagi lekkiej (1965, 1967, 1968) i czterokrotnym drużynowym mistrzem kraju w zespole warszawskiej Legii (1960/1961, 1962/1963 i 1968/1969) oraz dwudziestodwukrotnym reprezentantem Polski w meczach międzypaństwowych w latach 1958–1968 (18 zwycięstw, 1 remis, 3 porażki). Odnosił też wielkie sukcesy na mistrzostwach Europy. W Berlinie (1965) zdobył srebrny medal, a 2 lata później w Rzymie (1967) wygrał wszystkie pojedynki i zdobył wreszcie upragniony tytuł mistrza Europy. Był także zwycięzcą Turnieju Przedolimpijskiego PZB i Sportu w wadze lekkiej (1965) oraz dwukrotnym triumfator turnieju Tulipanów w Holandii (1966, 1968). W swojej karierze ringowej stoczył 253 pojedynki, z czego 216 wygrał, 10 zremisował i 27 przegrał. Był dwukrotnym uczestnikiem i medalistą IO: w 1964 r. w Tokio, gdzie zdobył złoty medal, oraz w 1968 r. w Meksyku, gdzie zdobył medal srebrny. Otrzymał tytuł Zasłużonego Mistrza Sportu i wiele odznaczeń, m.in. Krzyż Kawalerski i Komandorski OOP. Przez krótki okres był trenerem juniorów Legii (1968–1972), jak również wieloletnim konstruktorem w Biurze Głównego Technologa PZO w Warszawie, działaczem społecznym, wiceprezesem PZB, wieloletnim członkiem PKOl (głównie zajmował się pomocą byłym olimpijczykom). Został także wyróżniony nagrodą im. Aleksandra Rekszy (1991). Obecnie mieszka w Warszawie²².

Jan Jankowicz był gimnastykiem. Urodził się 9 grudnia 1932 r. w Skarżysku-Kamiennej, jako syn Józefa i Józefy Piróg. Ukończył XI Liceum Ogólnokształcące dla pracujących w Warszawie oraz kurs instruktora wf. W trakcie trwania kariery zawodniczej był reprezentantem klubów warszawskich: Ogniwa (1956) i Gwardii (1957–1963). To także trzynastokrotny mistrz Polski w wieloboju (1957, 1958, 1963), w ćwiczeniach na poręczach (1957, 1958, 1961, 1963), kółkach (1957, 1958, 1963), w skoku (1957, 1958), drążku (1962). Uczestniczył w IO w 1964 r. w Tokio w sześcioboju indywidualnym i sześcioboju drużyno-

²² W. Duński, *Od Paryża 1924 do Sydney 2000...*, s. 235–236; Z. Głuszek, *Leksykon polskich olimpijczyków*, s. 204; tegoż, *Polscy olimpijczycy 1924–1984*, s. 214; *Świętokrzyscy olimpijczycy*, s. 24; T. Olszański, *Za metą i dalej*, s. 197–208; P. Osmólski, *Leksykon boksu*, s. 54; A. Pawlak, *Olimpijczycy: polscy sportowcy w latach 1924–1998*, s. 88; Skotnicki, *Od Olimpij do Atlanty*, s. 190, 193; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 1, s. 253–254; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 41; J. Zmarzlik, *Bij mistrza*, s. 64–72 i 198.

wym. Otrzymał tytuły Mistrza Sportu (1958) i Zasłużonego Mistrza Sportu (1964), był także dwukrotnie odznaczony brązowym Medalem za Wybitne Osiągnięcia Sportowe. Obecnie mieszka w Warszawie²³.

Ryszard Mieczysław Gawior był saneczkarzem na torach lodowych. Urodził się 19 września 1943 r. w Kielcach, jako syn Mieczysława i Saby Kamińskiej. To absolwent Technikum Budowlanego w Kielcach. Reprezentował MKS Krynica (1956–1962), Olszę Kraków (1962–1968) i SNPTT Zakopane (1969–1975). Jego trenerami byli Karol Rojna, Włodzimierz Żróbik i Janusz Wojdyński. Gawior to m.in. mistrz Polski w konkurencji dwójek (1969), dwukrotny wicemistrz Polski (1968, 1973) i brązowy medalista w jedynkach (1966). Trzykrotnie uczestniczył w Mistrzostwach Świata i w Mistrzostwach Europy, gdzie zdobył razem z bratem brązowy medal w 1967 r. To także dwukrotny olimpijczyk – w 1968 r. w Grenoble, w konkurencji dwójek był 6 (razem z bratem Zbigniewem), natomiast w Sapporo w 1972 r. w kategorii jedynek był 19, a w kategorii dwójek – 9 (jego partnerem był L. Kudzia). Otrzymał tytuł Mistrza Sportu, był odznaczony m.in. brązowym Medalem za Wybitne Osiągnięcia Sportowe. Mieszka w Katowicach²⁴.

Zbigniew Marian Gawior, był saneczkarzem i bratem olimpijczyka Ryszarda Gawiora. Urodził się 15 grudnia 1946 r. w Kielcach, gdzie ukończył Zasadniczą Szkołę Metalowo-Drzewną. W trakcie kariery zawodniczej był reprezentantem Olszy Kraków (1965–1966, 1968–1970), Dunajca Nowy Sącz (1967) i SNPTT Zakopane (1969–1971), gdzie doskonalił umiejętności pod okiem trenerów: Karola Rojny, Włodzimierza Żróbika i Janusza Wojdyńskiego. Do jego osiągnięć sportowych należy Mistrzostwo Polski w dwójkach (1969) z bratem R. Gawio-rem i dwukrotne wicemistrzostwo Polski: w jedynkach (1966) i dwójkach (1968). Uczestniczył w IO w 1968 r. w Grenoble, gdzie w konkurencji jedynek był 4, a w konkurencji dwójek – 6 (startował razem z bratem). W 1970 r. uległ tragicznemu wypadkowi na torze w Mikuszowicach – stracił rękę i musiał zakończyć karierę. Był Mistrzem Sportu, odznaczonym m.in. brązowym Medalem za Wybitne Osiągnięcia Sportowe. Zmarł 20 maja 2003 r. w Kielcach²⁵.

²³ Z. Głuszek, *Leksykon polskich olimpijczyków*, s. 212; tegoż, *Polscy olimpijczycy 1924–1984*, s. 225–225; *Świętokrzyscy olimpijczycy*, s. 23; A. Pawlak, *Olimpijczycy: polscy sportowcy w latach 1924–1998*, s. 99; Z. Porada, *Starożytne i nowożytne igrzyska olimpijskie*, s. 862; *Księga Sportu Polskiego 1944–1974*, s. 151, 478; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 1, s. 291; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 74.

²⁴ Z. Głuszek, *Polscy olimpijczycy 1924–1984*, s. 197; *Świętokrzyscy olimpijczycy*, s. 36; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 1, s. 208; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 765; <http://pawud11.webd.pl/1968GREnr2.pdf>; <http://www.sports-reference.com/olympics/athletes/ga/ryszard-gawior-1.html>; http://en.wikipedia.org/wiki/Poland_at_the_1972_Winter_Olympics; <http://www.olimpijski.pl/pl/pages/display/15854>.

²⁵ Z. Głuszek, *Polscy olimpijczycy 1924–1984*, s. 197–198; *Świętokrzyscy olimpijczycy*, s. 36; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 1, s. 208; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od*

Zbigniew Pacelt był pięcioboistą i pływakiem. Urodził się 26 sierpnia 1951 r. w Ostrowcu Świętokrzyskim w rodzinie Jana i Zofii Trelińskiej. Ukończył bielańską AWF w 1975 r., gdzie otrzymał tytuł magistra wf. Karierę sportową rozpoczął od pływania w rodzinnym KSZO Ostrowiec, kontynuował w AZS Warszawa (1960–1972), a w latach 1972–1980 należał do czołowych pięcioboistów Polski i świata, reprezentując barwy Lotnika i Legii Warszawa. Był sześciokrotnym mistrzem Polski w pływaniu: 200 m stylem zmiennym (1967, 1968, 1970–1972) i 400 m stylem zmiennym (1971), oraz dwunastokrotnym rekordzistą Polski na basenie o długości 25 m i osiemnastokrotnym na basenie o długości 50 m – pływał stylem dowolnym i zmiennym na krótkich i średnich dystansach. Był finalistą ME w Barcelonie (1970) na 200 m stylem dowolnym. Znacznie większe sukcesy na arenie międzynarodowej odniósł w pięcioboju nowoczesnym. W tej dyscyplinie był wicemistrzem Polski (1975) i dwukrotnie wywalczył tytuł MŚ: w San Antonio (1977) i Jönköping (1978). To także trzykrotny olimpijczyk (1968, 1972, 1976). Po zakończeniu kariery sportowej był trenerem, działaczem sportowym (to wieloletni wiceprezes Polskiego Związku Pięcioboju Nowoczesnego oraz członek zarządu PKOl) i urzędnikiem państwowym (obejmował stanowiska wiceprezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Sportu oraz wiceprezesa Polskiej Konfederacji Sportu) – pełniąc te funkcje, 10 razy uczestniczył w IO. To także Zasłużony Mistrz Sportu, odznaczony m.in. dwukrotnie złotym Medalem za Wybitne Osiągnięcia Sportowe oraz Złotym Krzyżem Zasługi i Krzyżem Oficerskim OOP. Ponadto w 2009 r. został uhonorowany tytułem Honorowego Obywatela Ostrowca Świętokrzyskiego. Mieszka w Warszawie²⁶.

Rajmund Stachurski był strzelcem, specjalistą w strzelaniu z pistoletu pneumatycznego. Urodził się 21 czerwca 1935 r. w Kielcach, jako syn Czesława i Marianny Bakalarz. Był absolwentem Oficerskiej Szkoły Wojsk Ochrony Pogranicza. Na arenie krajowej uzyskał trzynastokrotnie tytuł indywidualnego mistrza Polski w strzelaniu z pistoletu pneumatycznego, pistoletu standard i pistoletu wojskowego. Był także dwukrotnym brązowym medalistą Mistrzostw Świata, Mistrzem Europy, dwukrotnie srebrnym i trzykrotnie brązowym medalistą Mistrzostw Europy, 2 razy brał udział w IO – w 1968 r. w Meksyku, gdzie zajął 28 miejsce, i w 1972 r. w Monachium, gdzie był czwarty. Po zakończeniu kariery sportowej został trenerem i działaczem. Otrzymał tytuł Zasłużonego Mistrza

Chamonix i Paryża do Vancouver..., s. 765; <http://pawud11.webd.pl/1968GREnr2.pdf>; <http://www.sports-reference.com/olympics/athletes/ga/zbigniew-gawior-1.html>.

²⁶ Z. Głuszek, *Leksykon polskich olimpijczyków*, s. 291; tegoż, *Polscy olimpijczycy 1924–1984*, s. 329–330; *Świętokrzyscy olimpijczycy*, s. 29–32; M. Michniak, A. Pawłowski, *Świętokrzyski Leksykon Sportowy*, s.167; A. Pawlak, *Olimpijczycy: polscy sportowcy w latach 1924–1998*, s. 193; Z. Porada, *Starożytne i nowożytne igrzyska olimpijskie*, s. 901; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 2, s.49–50; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 717–718; J. Waśko, *Długi basen w statystyce*, Zamość 2006, s. 3, 11, 12, 28; E. Woźniak, *Pięciobój nowoczesny*, Warszawa 1979, s. 21–24, 27–31, 64–65; http://www.pkol.plpl/subpages/displayfid/294_13600.html.

Sportu i Zasłużonego Działacza Kultury Fizycznej, był odznaczony m.in. dziesięciokrotnie Medalem za Wybitne Osiągnięcia Sportowe. W Krakowie rozgrywany jest coroczny memoriał im. ppłk. Rajmunda Stachurskiego organizowany przez WKS Wawel. Zmarł 10 kwietnia 2004 r. w Bydgoszczy²⁷.

Witold Stachurski był pięściarzem wagi półciężkiej. Urodził się 15 stycznia 1947 r. w Chmielniku, w rodzinie Jana i Janiny Włodarczyk. Był absolwentem Wyższej Szkoły Pedagogicznej i Akademii Spraw Wewnętrznych. Jako zawodnik związał się z Błękitnymi Kielce (1965–1974), gdzie trenował pod okiem Leszka Drogosza i Władysława Latkowskiego. Największe sukcesy odniósł podczas Mistrzostw Europy: w Rzymie (1967) zdobył srebrny medal w wadze lekkośredniej, w Madrycie w 1971 r. został skrzywdzony przez sędziów w ćwierćfinale (w wadze średniej), gdy został uznany za pokonanego przez późniejszego mistrza Juozasa Juocevičiusa (ZSRR), który był dwukrotnie liczony po ciosach Stachurskiego. Podczas Mistrzostw Europy w Belgradzie w 1973 r. zdobył brązowy medal (także w wadze średniej). Czterokrotnie zdobywał tytuł mistrza Polski w wadze średniej w latach: 1970, 1971, 1972 i 1973. Stoczył 161 walk, z których 145 wygrał, a 2 zremisował. Dwukrotnie uczestniczył w IO w Meksyku w 1968 r. i w Monachium w 1972 r. Po zakończeniu kariery był trenerem bokserów Błękitnych Kielce. W latach 1967 i 1972 został zwycięzcą plebiscytu „Słowa Ludu” na najlepszego sportowca Kielecczyzny. To także Mistrz Sportu z 1976 r., odznaczony m.in. srebrnym i brązowym Medalem za Wybitne Osiągnięcia Sportowe. W styczniu 2001 r. w plebiscycie kieleckiego dziennika „Echo Dnia” na najlepszych sportowców XX wieku województwa kieleckiego Witold Stachurski zajął trzecie miejsce. Zmarł 16 maja 2001 r. w Kielcach²⁸.

Danuta Straszńska-Kossek była lekkoatletką, płotkarką. Urodziła się 4 lutego 1942 r. w Ostrowcu Świętokrzyskim, jako córka Witolda i Janiny Bubel. Z wykształcenia jest doktorem nauk o kulturze fizycznej – w 1980 r. obroniła na Akademii Wychowania Fizycznego w Poznaniu rozprawę doktorską pt. *Analiza kinematyki biegu kobiet na dystansie 100 m* (jej promotorem był prof. dr hab. Zdobysław Stawczyk). Była reprezentantką krakowskiego AZS (1962–1968) i warszawskiej Skry (1970–1973), podopieczną trenera Emila Dudzińskiego. Szesnastokrotnie reprezentowała Polskę w meczach międzypaństwowych w latach 1964–1972, gdzie zaliczyła 6 zwycięstw indywidualnych; to także pięciokrotna rekordzistka kraju (80 i 100 m przez płotki) i pięciokrotna mistrzyni Polski na dystansach: 100 m przez płotki, 200 m przez płotki, 4×100 m. Największy

²⁷ Z. Głuszek, *Polscy olimpijczycy 1924–1984*, s. 382; *Świętokrzyscy olimpijczycy*, s. 35–36; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 2, s. 211–212; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 852–852; <http://www.olimpijski.pl/pl/pages/display/15834>; <http://www.sports-reference.com/olympics/athletes/st/rajmund-stachurski-1.html>.

²⁸ Z. Głuszek, *Polscy olimpijczycy 1924–1984*, s. 383; *Świętokrzyscy olimpijczycy*, s. 33–34; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 2, s. 212; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 59; http://pl.wikipedia.org/wiki/Witold_Stachurski.

sukces odniosła podczas mistrzostw Europy w Budapeszcie w 1966 r., gdzie biegnąc wraz z E. Bednarek, I. Kirszenstein i E. Kłobukowską, zdobyła złoty medal w sztafecie 4×100m. Była także srebrną medalistką w sztafecie 4×100 m podczas Uniwersjady w Budapeszcie w 1965 r. Tam też zdobyła indywidualnie złoty medal w biegu na 80 m przez płotki. Dwukrotnie uczestniczyła w IO – w 1968 r. w Meksyku (80 m przez płotki – 6 miejsce, 4×100 m) i 1972 r. w Monachium (100m przez płotki – 6 miejsce). D. Straszyńska-Kossek to mistrzyni sportu, odznaczona m. in. złotym, srebrnym i brązowym Medalem za Wybitne Osiągnięcia Sportowe oraz Złotym i Srebrnym Krzyżem Zasługi. W rankingu światowym biegu płotkarskiego pisma Track & Field News zajęła w 1966 r. – 8 miejsce, w 1968 r. – 7 miejsce, w 1971 r. – 3 miejsce, w 1972 r. – 5 miejsce. Obecnie mieszka w Warszawie²⁹.

Maria Mączyńska (Cugowska) była łuczniczką. Urodziła się 22 maja 1932 r. w Opatowcu, jako córka Stanisława i Rozalii Plucińskiej. Ukończyła Liceum Administracyjno-Gospodarcze w Krakowie. Była zawodniczką klubów krakowskich: Sparty/Energetyka (1953–1962), oraz warszawskich: Łączności (1962–1971) i Marymontu (1971–1979). W długiej karierze sportowej (1953–1979), pełnej rekordów i medali, wspierali ją trenerzy: Marian Zgała, Michał Januszewski i Mieczysław Nowakowski. Szczytem jej osiągnięć (i koleżanek z ekipy) były wyczyny na mistrzostwach świata w holenderskim Amersfoort (1967), gdzie Maria Mączyńska, Zofia Piskorek i Irena Szydłowska zdobyły wszystkie medale (indywidualnie i drużynowo). Mączyńska była także sześciokrotną mistrzynią Polski w wieloboju indywidualnym (1956, 1958, 1967, 1969, 1972) oraz: siedmiokrotną mistrzynią świata, ośmiokrotną medalistką MŚ, trzykrotną mistrzynią Europy, pięciokrotną medalistką ME oraz dziewięciokrotną rekordzistką świata. Uczestniczyła w IO w 1972 r. w Monachium, gdzie w czwórboju indywidualnym zajęła 6 miejsce. Otrzymała tytuł Mistrzyni Sportu w 1955 r. i Zasłużonej Mistrzyni Sportu w 1968 r., była odznaczona m.in. trzykrotnie złotym Medalem za Wybitne Osiągnięcia Sportowe i wyróżniona dyplomem honorowym „Fair Play”. W plebiscycie „Przeglądu Sportowego” w 1967 r. zajęła 7 miejsce. Mieszka w Warszawie i jest księgową³⁰.

²⁹ W. Gaczkowski i in., *Encyklopedia (statystyczna) polskiej lekkiej atletyki 1919–1994*, s. 170, 176, 191, 232, 233, 253, 256, 258; Z. Głuszek, *Leksykon polskich olimpijczyków*, s. 334; tegoż, *Polscy olimpijczycy 1924–1984*, s. 389; *Świętokrzyscy olimpijczycy*, s. 28; A. Pawlak, *Olimpijczycy: polscy sportowcy w latach 1924–1998*, s. 245; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 2, s. 231; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 482; http://www.olimpijski.pl/pl/subpages/displayfid/294_2298.html; [http://pl.wikipedia.org/wiki/Danuta_Straszy_%C5%84ska](http://pl.wikipedia.org/wiki/Danuta_Straszy%C5%84ska); <http://www.sports-reference.com/olympics/athletes/st/danuta-straszynska-1.html>; http://insp.waw.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=80&Itemid=41.

³⁰ Z. Głuszek, *Leksykon polskich olimpijczyków*, s. 273; tegoż, *Polscy olimpijczycy 1924–1984*, s. 307; *Kronika sportu polskiego 2001*, s. 942; A. Pawlak, *Olimpijczycy: polscy sportowcy w latach 1924–1998*, s. 170–171; *Iskier przewodnik sportowy*, s. 341; Z. Porada, *Starożytne i nowo-*

Wojciech Repsz był wioślarzem. Urodził się 19 marca 1946 r. w Skarżysku-Kamiennej, w rodzinie Emila i Zofii Józwiak. Ukończył Wydział Elektryczny Politechniki Warszawskiej, gdzie w 1970 r. otrzymał tytuł magistra inżyniera elektryka (specjalność elektronika przemysłowa; polski dyplom został następnie nostryfikowany w Monachium i University of Alberta w Kanadzie). W trakcie kariery był zawodnikiem warszawskiego AZS (1970–1972). Był finalistą ME w 1971 r. w Kopenhadze, gdzie w konkurencji dwójek ze sternikiem (partnerzy: W. Długosz, st. J. Rylski) zajął 5 miejsce, oraz olimpijczykiem z 1972 r. z Monachium, gdzie w konkurencji dwójek ze sternikiem zajął 6 miejsce. Obecnie mieszka w USA i posiada własną pracownię projektową³¹.

Roman Rożek był pięściarzem wagi papierowej. Urodził się 5 sierpnia 1942 r. w Busku Zdroju, w robotniczej rodzinie Bolesława i Emilii Czernik. Ukończył AWF we Wrocławiu, gdzie w 1974 r. otrzymał tytuł magistra wf. W trakcie kariery zawodowej był reprezentantem Polonii Jelenia Góra (1960–1962) i po przerwie w startach – Turowa Zgorzelec (1964–1974) oraz Widzewa Łódź (1975). Był m.in. czterokrotnym mistrzem Polski w wadze papierowej (1968, 1969, 1970, 1972), drużynowym mistrzem kraju w zespole Turowa Zgorzelec (1970), pięciokrotnym reprezentantem Polski w meczach międzypaństwowych w 1971 r., gdzie odniósł 3 zwycięstwa i 2 porażki. To także brązowy medalista mistrzostw Europy w Bukareszcie (1969) i w Madrycie (1971). Zwyciężył m.in. w takich turniejach, jak: Czarne Diamenty w Katowicach (1971) i Czarne Tulipany w Amsterdamie (1972). Stoczył 193 walki (155–10–28). Uczestniczył w IO w 1972 r. w Monachium. Otrzymał tytuł Zasłużonego Mistrza Sportu i odznaczono go m.in. dwukrotnie brązowym Medalem za Wybitne Osiągnięcia Sportowe. Po zakończeniu kariery zawodniczej był trenerem m.in. Widzewa Łódź. Obecnie mieszka w Łodzi³².

żytnie igrzyska olimpijskie, s. 888; *Księga Sportu Polskiego 1944–1974*, s. 255, 258–260, 503; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 1, s. 544–545; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 522–523; R. Zawiślański, *50 lat sportu lucniczego w Polsce*, Warszawa 1989, s. 260, 263, 277, 299; http://www.olimpijski.pl/pl/subpages/displayfid/294_1291.html; <http://www.sports-reference.com/olympics/athletes/ma/mariamaczynska-1.html>.

³¹ Z. Głuszek, *Leksykon polskich olimpijczyków*, s. 309; tegoż, *Polscy olimpijczycy 1924–1984*, s. 354; R. Kobendza, *Zarys 80-letniej działalności Polskiego Związku Towarzystw Wioślarzy*, Warszawa 2001, s. 69, 83; A. Pawlak, *Olimpijczycy: polscy sportowcy w latach 1924–1998*, s. 214; Z. Porada, *Starożytne i nowożytne igrzyska olimpijskie*, s. 892; *Świętokrzyscy olimpijczycy*, s. 45; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 2, s. 121; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 999; http://www.pkol.pl/pl/subpages/displayfid/294_2523.html; <http://www.sports-reference.com/olympics/athletes/re/wojciech-repsz-1.html>.

³² Z. Głuszek, *Leksykon polskich olimpijczyków*, s. 311; tegoż, *Polscy olimpijczycy 1924–1984*, s. 358; *Świętokrzyscy olimpijczycy*, s. 34; P. Osmólski, *Leksykon boksu*, s. 218; A. Pawlak, *Olimpijczycy: polscy sportowcy w latach 1924–1998*, s. 217; J. Skotnicki, *Od Olimpij do Atlan-*

Kolejne IO, na których pojawił się sportowiec urodzony na Kielecczyźnie, odbyły się w Montrealu w roku 1976. Mieczysława Franczyk była wioślarką. Urodziła się 1 kwietnia 1942 r. w Mostkach, jako córka Karola i Kazimiery. Ukończyła warszawską AWF, gdzie otrzymała tytuł magistra o specjalności rehabilitacja ruchowa i tytuł doktora nauk kultury fizycznej. W trakcie kariery zawodowej była reprezentantką stołecznej Skry (1959–1976), podopieczną trenerów Ryszarda Piszczorowicza, Włodzimierza Perła, Ryszarda Kędzierskiego i Teodora Kocerki. Była dwudziestokrotną mistrzynią Polski w wielu konkurencjach (1960–1976), a także finalistką i uczestniczką MŚ: 1974 r. – Lucerna, 4 miejsce (dwójka podwójna, z E. Ambroziak), 1975 r. – Nottingham, 9 miejsce (czwórka podwójna, z A. Jachowską, J. Klucznik, A. Kaczyńską, st. D. Zdanowską) oraz siedmiokrotną uczestniczką ME. Uczestniczyła w IO w Montrealu w 1976 r., gdzie zajęła ostatecznie 7 miejsce (ósemki). To zasłużona Mistrzyni Sportu, sędzia sportowy. Wyjechała do USA, gdzie obecnie mieszka³³.

W roku 1988 odbyły się zarówno letnie, jak i zimowe IO – w Seulu i w Calgary. Wystąpiło na nich zaledwie dwóch sportowców urodzonych na ziemi kieleckiej. Na każdych kolejnych letnich IO, które odbywały się co 4 lata, aż do roku 2010, Kielecczyzna miała zawsze swoich reprezentantów. Ich dorobek to zaledwie 1 srebrny medal, zdobyty w Barcelonie w 1992 r.

Wojciech Jacek Karkusiewicz był strzelcem, specjalistą w strzelaniu do ruchomej tarczy z sylwetką biegnącego dzika. Urodził się 19 lipca 1963 r. w Starachowicach, jako syn Stanisława i Władysławy Ziewieckiej. Ukończył Zespół Szkół Zawodowych w Starachowicach (mechanik automatyki przemysłowej). W trakcie trwania kariery sportowej, w latach 1977–1996, był reprezentantem KS Świt Starachowice i WKS Floty Gdynia oraz podopiecznym trenerów: Tomasza Wadowskiego, Leszka Rosowskiego i Janusza Wróblewskiego. Osiemnaście razy wywalczył tytuł mistrza Polski (1980–1993). Był srebrnym medalistą ME w 1987 r. w Lahti (ruchoma tarcza 30+30 strzałów, 50 m ind.), dwukrotnym brązowym medalistą ME – w 1984 r. w Budapeszcie (ruchoma tarcza 20+20 strzałów, 10 m – przebiegi mieszane druż.) oraz w 1985 r. w Warnie (ruchoma tarcza 20+20 strzałów, 10 m – przebiegi mieszane druż.). Uczestniczył w IO w 1988 r. w Seulu w konkurencji karabinu małokalibrowego (ruchoma tarcza

ty, s. 195; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 2, s. 132; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 56.

³³ Z. Głuszek, *Leksykon polskich olimpijczyków*, s. 188–189; tegoż, *Polscy olimpijczycy 1924–1984*, s. 192; R. Kobendza, *Zarys 80-letniej działalności Polskiego Związku Towarzystw Wioślarskich*, s. 66, 68–70, 83, 92–93; *Księga Sportu Polskiego 1944–1974*, s. 442; A. Pawlak, *Olimpijczycy: polscy sportowcy w latach 1924–1998*, s. 70; Z. Porada, *Starożytne i nowożytne igrzyska olimpijskie*, s. 905; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 1, s. 192; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 964; <http://www.sports-reference.com/olympics/athletes/fr/mieczyslawa-francyk-1.html>; <http://www.olimpijski.pl/pl/subpages/displayfid/29426824.html>; <http://www.olimpijski.pl/pl/pages/display/15832>.

z sylwetką biegnącego dzika 30+30 strzałów, 50 m), gdzie zajął 16 miejsce. Obecnie mieszka w Gdyni³⁴.

Roman Steblecki był hokeistą – napastnikiem prawoskrzydłowym i środkowym. Urodził się 16 marca 1963 r. w Skarżysku-Kamiennej, w rodzinie Ignacego Mariana i Michaliny Warszawskiej. Ukończył Technikum Mechaniczne w Krakowie. Jest wychowankiem Cracovii (1974–1990, 1993–1994, 1996–1998 oraz 2003–2004), ale występował również w barwach drużyn francuskich i szwedzkich. W lidze polskiej rozegrał 398 meczów, w których zdobył 315 goli. W latach 1987 i 1990 zdobywał tytuł króla strzelców ligi. W reprezentacji Polski wystąpił 125 razy, strzelając 35 bramek. Uczestniczył w 9 turniejach o mistrzostwo świata (1986–1987, 1989–1995) oraz w IO w Calgary w 1988 r. W 1990 r. wygrał plebiscyt Sportu na najlepszego hokeistę w Polsce, stając się laureatem nagrody Złotego Kija. Obecnie mieszka w Krakowie³⁵.

Robert Ciba był pięściarzem wagi koguciej. Urodził się 29 listopada 1969 r. w Chmielniku, jako syn Henryka i Janiny Pasternak. W trakcie swojej kariery zawodowej był związany z takimi klubami, jak: Walka Zabrze (1983–1991 oraz 2001–2002), Olimpia Poznań (1991–1997 i 1999), Polonia Świdnica (1998) i Halex Elbląg (1999), gdzie trenowali go Jan Hajduga, Ludwik Buczyński i Zdzisław Nowak. W trakcie kariery był m.in. pięciokrotnym mistrzem Polski w wadze koguciej (1990–1993, 1999), drużynowym mistrzem Polski (1998 r. w Polonii Świdnica) i siedmiokrotnym reprezentantem kraju w meczach międzypaństwowych w latach 1989–1998 (6 zwycięstw, 1 porażka). Trzykrotnie reprezentował barwy narodowe w mistrzostwach świata (1989, 1991, 1995), z Berlina w 1995 r. przywiózł srebrny medal. Podczas czterech startów w mistrzostwach Europy (1989, 1991, 1993, 1996) zdobył dwa medale: brązowy w Atenach (1989) i srebrny w tureckiej Bursie (1993). Pięściarz ten dwukrotnie wygrał Turniej im. F. Stamma (1990, 1994) w wadze koguciej. Stoczył w swojej karierze 291 walk (240 zwycięstw, 11 remisów, 40 porażek). Był uczestnikiem IO w 1992 r. w Barcelonie – w pierwszej kolejce przegrał przez rsc w III rundzie z Mohamedem Sabo (Nigeria) i odpadł z turnieju. Obecnie mieszka w Zabrzu³⁶.

³⁴ Z. Głuszek, *Leksykon polskich olimpijczyków*, s. 222; *Świętokrzyscy olimpijczycy*, s. 56; M. Michniak, A. Pawłowski, *Świętokrzyski leksykon sportowy*, s. 84–85; A. Pawlak, *Olimpijczycy: polscy sportowcy w latach 1924–1998*, s. 111; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 1, s. 335; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 837–838. http://www.olimpijski.pl/pl/subpages/displayfid/294_13157.html; <http://www.sports-reference.com/olympics/athletes/ka/wojciech-karkusiewicz-1.html>.

³⁵ B. Tuszyński, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 2, s. 222; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 143; http://pl.wikipedia.org/wiki/Roman_Steblecki

³⁶ Z. Głuszek, *Leksykon polskich olimpijczyków*, s. 17; A. Pawlak, *Olimpijczycy: polscy sportowcy w latach 1924–1998*, s. 48; J. Skotnicki, *Od Olimpii do Atlanty*, s. 218; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 1, s. 118; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 34.

Marek Garmulewicz to zapaśnik stylu wolnego wagi półciężkiej i ciężkiej. Urodził się 22 stycznia 1968 r. w Mozgawie koło Pińczowa, w rodzinie Bronisława i Wandy Strączek. Ukończył Studium Trenerskie Instytutu KF w Gorzowie Wielkopolskim. Był wieloletnim reprezentantem Slavii Ruda Śląska (1984–1998), a także krótko – Śląska Wrocław (1999), KS Piast Czeczott Wola (1999–2003) oraz ZKS Megawolt Koszalin (2003–2004). Jego trenerami byli: Roman Pielich, Jan Walkowiak, Leszek Ciota, Dariusz Ćwikowski, Władysław Dziura, Witold Ciemierz i Zygmunt Kret. Podczas mistrzostw Europy w Ostii pod Rzymem (1994) zdobył – jako pierwszy Polak – złoty medal i tytuł mistrza Europy w stylu wolnym. W swej karierze jeszcze dwukrotnie sięgał na ME po złoty medal (1996, 2000) i dwukrotnie po srebrny (1997, 1998), a na MŚ zdobył medal srebrny (1998) i brązowy (1999), stając się w ten sposób absolutnym polskim rekordzistą w stylu wolnym. Był także jedenastokrotnym mistrzem kraju wagi półciężkiej (1990–1992) i ciężkiej (1993–1995, 1997–2000, 2002). Startował na czterech IO: w Barcelonie w 1992 r. zajął 7 pozycję, w Atlancie w 1996 r. był 5, w Sydney w 2000 r. – 4, a w Atenach w 2004 r. doznał kontuzji i zajął 11 miejsce. Za zasługi został odznaczony m.in. złotym Medalem za Wybitne Osiągnięcia Sportowe. Obecnie mieszka w Rudzie Śląskiej, gdzie jest prezesem klubu ZKS Slavia³⁷.

Andrzej Ignacy Kobylański to jedyny piłkarz nożny w gronie olimpijczyków wywodzących się z Kielecczyny. Grał na pozycji lewego pomocnika. Urodził się 31 lipca 1970 r. w Ostrowcu Świętokrzyskim, jako syn Adama Alfreda i Wiesławy Kazimiery. Ukończył Szkołę Budowlaną w Sandomierzu. Był wychowankiem Klubu Sportowego Zakładów Ostrowieckich (KSZO) w Ostrowcu Świętokrzyskim (1984–1989) oraz zawodnikiem Siarki Tarnobrzeg (1989–1992) i klubów niemieckich: 1. FC Köln (1993), Tennis Borussia Berlin (1993–1994), Hannover 96 (1994–1995), SV Waldhof Mannheim (1995–1997), oraz ponownie Widzewa Łódź (1997–1998) i Hannoveru 96 (1999–2000). W swej karierze grał na wszystkich pozycjach, nawet w bramce. To sześciokrotny reprezentant Polski (6A), który zadebiutował w meczu z Łotwą w 1992 r., a ostatni mecz zagrał z Finlandią w 1993 r. Uczestniczył w IO w 1992 r. w Barcelonie, jako napastnik drużyny piłkarskiej, która zdobyła wówczas srebrny medal³⁸.

³⁷ Z. Głuszek, *Leksykon polskich olimpijczyków*, s. 192; „Magazyn Olimpijski” 2000, nr 8–9, s. 96; 2000, nr 10–11, s. 134; W. Klimontowicz, *Ruch olimpijski na terenie Śląska i Zagłębia*, s. 57 (tu błędnie miejsce urodzenia Magdów); *Świętokrzyscy olimpijczycy*, s. 59; A. Pawlak, *Olimpijczycy: polscy sportowcy w latach 1924–1998*, s. 75; J. Staniszewski, *Dzieje warszawskich zapasów amatorskich*, s. 160; P. Godlewski, *Olimpijskie turnieje zapaśnicze 1896–1996*, s. 109, 116, 152, 154, 198, 208, 236; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 1, s. 207; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 1027; http://www.olimpijski.pl/pl/subpages/displayfid/294_1383.html;

³⁸ W. Duński, *Od Paryża 1924 do Sydney 2000...*, s. 346; Z. Głuszek, *Leksykon polskich olimpijczyków*, s. 229 (tu błędna data urodzenia 02.09.1970 Tarnobrzeg); A. Gowarzewski, *Encyklopedia Piłkarska Fuji: Widzew Łódź*, t. 5, 1998, s. 166; *Świętokrzyscy olimpijczycy*, s. 60–61;

Konrad Kwiecień był łucznikiem. Urodził się 2 marca 1964 r. w Kielcach, w rodzinie Antoniego i Heleny Koźmińskiej. W 1982 r. ukończył III Liceum Ogólnokształcące im. C.K. Norwida w Kielcach. Posiada uprawnienia instruktora łucznictwa. W latach 1976–1992 należał do klubu sportowego Stella Kielce. Od 1992 r. należy do klubu Łucznik Żywiec. Jego trenerami byli: Wiktor i Marian Pyk, Jan Lach, Jan Włosik. Najważniejsze osiągnięcia tego sportowca to trzykrotne mistrzostwo Polski w wieloboju indywidualnym na otwartych torach (1986, 1988, 1990), trzykrotne halowe mistrzostwo Polski (1985, 1987–1988), dwukrotnie zdobył Puchar Polski (1984, 1986). Był też brązowym medalistą HME w drużynie (1985). Uczestniczył w Mistrzostwach Świata (1987), ponadto zajął 8 miejsca w HME (1985) i w ME na torach otwartych (1988). Wystąpił na IO w 1992 r. w Barcelonie – zajął tam 44 miejsce w wieloboju indywidualnym i 10 miejsce w wieloboju drużynowym (razem z J. Gilewskim, S. Napłoszkiem). Obecnie mieszka w Żywcu³⁹.

Tomasz Brożyna był kolarzem szosowym. Urodził się 19 września 1970 r. w Bielinach koło Kielc, w rodzinie Antoniego i Anieli Domagała. Ukończył Technikum Mechanizacji Rolnictwa w Podzamczu Chęcińskim (technik mechanizacji rolnictwa). To najlepszy polski szosowiec w Challenge PZKol. z 1994 i 1995 r. Był wychowankiem Spartakusa Daleszyce, reprezentantem Korony Kielce (1987–1992), DEK Radio Kielce (1993), DEK Meble-Cyclo Korona Kielce (1994), DEK Meble-Joko-Romar (1995), a od 1996 r. stał się kolarzem zawodowym: US Postal Service Montgomery, USA (1996–1997), Mróz Polska (1998) i Banesto Hiszpania (1999), Hoop CCC Polsat, Intel-Action (2005). Był sześciokrotnym mistrzem Polski: indywidualnie na czas (1993), w jeździe parami – z Zbigniewem Piątkiem (1990, 1992) i z Dariuszem Baranowskim (1996), szosa drużynowo (1992), szosa indywidualnie (1998), oraz pięciokrotnym wicemistrzem: wyścig górski (1993), ind. na czas (1996, 1999), w jeździe parami z Z. Piątkiem (1993), szosa druż. (1993), a także brązowym medalistą MP w jeździe parami z Z. Piątkiem (1991). Czterokrotnie triumfował w Wyścigu Solidarności (1991, 1996, 1998, 1999). Był zwycięzcą Tour de Pologne (1999), ośmiokrotnym uczestnikiem Wyścigu Pokoju (1990 – 54 miejsce, 1991 – 11 miejsce, 1992 – 3 miejsce, 1993 – 5 miejsce, 1994 – 13 miejsce, 1995 – 3 miejsce, 1998 – 27 miejsce, 1999 – 3 miejsce), startował też 6 razy na MŚ (1993–

A. Pawlak, *Olimpijczycy: polscy sportowcy w latach 1924–1998*, s. 120; B. Szmel: *Encyklopedia piłkarska Fuji: Bialo-Czerwoni*, t. 35, 2008, s. 364; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 1, s. 365; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 645.

³⁹ Z. Głuszek, *Leksykon polskich olimpijczyków*, s. 253–254; *Świętokrzyscy olimpijczycy*, s. 64; M. Michniak, A. Pawłowski, *Świętokrzyski leksykon sportowy*, s. 250; A. Pawlak, *Olimpijczycy: polscy sportowcy w latach 1924–1998*, s. 147; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 1, s. 465; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 521; http://www.olimpijski.pl/pl/subpages/displayfid/294_1271.html; http://pl.wikipedia.org/wiki/Konrad_Kwiece%C5%84;

1996, 1998, 1999). Uczestniczył w IO w 1996 r. w Atlancie i w 2004 r. w Atenach. Mieszka w Bielinach k. Kielc⁴⁰.

Kolejnym szosowcem w gronie olimpijczyków był Zbigniew Piątek. Urodził się 1 maja 1966 r. w Kielcach, w rodzinie Józefa i Janiny. Ukończył tamtejsze Liceum Ogólnokształcące. Był reprezentantem Korony Kielce (1981–1987 i 1990–1993), Legii Warszawa (1988–1989), DEK Radio Kielce 1993 (jeździł także w tym czasie w szwajcarskim Mavic Gitane – 1992), Collstropu, Belgia (1994–1995), PEKAES Lang Rover (1996), PEKAES Irena Zepter (1997–1998), Mrozu Borek Wielkopolski (1999), MAT Ceresit (2000) i Mrozu Supradyn Witamina (2001). Był m.in. ośmiokrotnym mistrzem Polski: wyścig górski (1991, 1993, 1997), w jeździe parami z T. Brożną (1990, 1992) oraz z A. Krasieńskim (1997), szosa drużynowo (1989, 1992); ponadto siedmiokrotnym wicemistrzem kraju: szosa ind. (2000, 2001), wyścig górski (1995, 1998), w jeździe parami (1993, 1996), szosa drużynowo (1993), a także dwukrotnym brązowym medalistą MP: szosa ind. (1992) i w jeździe parami (1991). W 1987 r. zwyciężył w Tour de Pologne, a w pozostałych 9 startach zajmował następujące miejsca: 1990 – 5, 1993 – 5, 1994 – 10, 1996 – 10, 1997 – 35, 1998 – 2, 1999 – 10, 2000 – 12, 2001 – 7. Uczestniczył również dziesięciokrotnie w Wyścigu Pokoju (najlepsze miejsce, które uzyskał to 5 w 2005 r.) oraz tyle samo razy startował w MŚ, nie osiągając większych sukcesów (najlepsze miejsce to 22 w 1991 r. w Stuttgarcie – amatorzy i 16 w 2001 r. w Lizbonie – elita). Brał udział w wielu wyścigach zagranicznych m.in.: Tour du Loir et Cher 1988 – 2, Dookoła Dolnej Saksonii 1989 – 2, Settimana Bergamasca 1992–1993. To także dwukrotny olimpijczyk: 1992 r. – Barcelona oraz Sydney – 2000 r. Po zakończeniu kariery zawodniczej w 2005 r. został dyrektorem sportowym grupy Intel-Action oraz trenerem kolarzkiej kadry młodzieżowej do lat 23. Od 2008 r. jest członkiem zarządu PZKol. oraz radnym miejskim w Kielcach. Mieszka w Kielcach, prowadzi sklep rowerowy⁴¹.

Bartosz Mikos był łucznikiem. Urodził się 8 marca 1980 r. w Kielcach, w rodzinie Stanisława i Barbary Peczele. W 2001 r. ukończył Technikum Drogowe w Kielcach. Ukończył także kursy trenerskie. Występował w barwach

⁴⁰ Z. Głuszek, *Leksykon polskich olimpijczyków*, s. 163; *Świętokrzyscy olimpijczycy*, s. 68–69; M. Michniak, A. Pawłowski, *Świętokrzyski leksykon sportowy*, s. 26–27; A. Pawlak, *Olimpijczycy: polscy sportowcy w latach 1924–1998*, s. 39; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 1, s. 86; tegoż, *Wyścig Pokoju 1948–2001*, Warszawa 2002, s. 156; tegoż, *Złota księga kolarstwa polskiego*, Warszawa 1995, s. 202 i nn.; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 277–278.

⁴¹ Z. Głuszek, *Leksykon polskich olimpijczyków*, s. 298; „Magazyn Olimpijski” 2000, nr 10–11, s. 118; *Świętokrzyscy olimpijczycy*, s. 65–66; M. Michniak, A. Pawłowski, *Świętokrzyski Leksykon Sportowy*, s. 170–171; A. Pawlak, *Olimpijczycy: polscy sportowcy w latach 1924–1998*, s. 201; B. Tuszyński, *Wyścig Pokoju 1948–2001*, s. 165; tegoż, *70 Lat Tour de Pologne*, Warszawa 1999, s. 378–383; tegoż, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 2, s. 77–78; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 303.

Stelli Kielce (jego trenerem klubowym był Wiktor Pyk, trenerem kadry – Anatolij Jegorow). Najważniejszymi dotychczasowymi osiągnięciami tego sportowca są tytuły: Mistrza Polski seniorów (1999); 19 miejsce indywidualnie na Mistrzostwach Świata w Riom (1999); drużynowo 4 miejsce na Halowych Mistrzostwach Świata we Florencji (2001) i 22 miejsce indywidualnie; 53 miejsce indywidualnie na Mistrzostwach Świata w Pekinie (2001) i 15 miejsce drużynowo; 27 miejsce indywidualnie oraz drużynowo brązowy medal Pucharu Europy w Erlangen (2002 r. – razem ze Zbigniewem Stanieczkiem, Rafałem Cwajną i Jackiem Prociem), oraz 7 miejsce drużynowo na Mistrzostwach Europy w Finlandii (2002). Był uczestnikiem IO w 2000 r. w Sydney, gdzie zajął 23 miejsce w wieloboju indywidualnym. Obecnie mieszka i pracuje w Londynie⁴².

Rafał Wójcik był lekkoatletą, przeszkodowcem, a od 2005 r. także maratończykiem. Urodził się 18 września 1972 r. w Starachowicach, jako syn Edwarda i Józefy Kania. Ukończył Zespół Szkół Technicznych Zakładów Naukowych w Skarżysku-Kamiennej. Karierę zawodniczą rozpoczął w wieku 18 lat. Reprezentował kluby: Granat Skarżysko-Kamienna (1990–1994), STS Skarżysko-Kamienna (1994–1996), WKS Oleśniczanka Oleśnica (1996–1998), KB Sporting Międzyzdroje (1998–2004). W 2004 r. został zawodnikiem KKL Fart Kielce. Do najważniejszych osiągnięć tego zawodnika należy zaliczyć m.in. 12 miejsce ME w Göteborgu w 2006 r. w biegu maratońskim, był także 16 zawodnikiem MŚ w Helsinkach w 2005 r., 8 na ME w Budapeszcie (1998) i Monachium (2002) na 3000 m z przeszkodami oraz zajął 16 miejsce podczas MŚ w Atenach (1997) w tej samej konkurencji. Na arenie krajowej może się pochwalić siedmiokrotnym mistrzostwem Polski na 3000 m z przeszkodami i dwukrotnym tytułem Mistrza Polski w biegu maratońskim, ponadto był wielokrotnie Mistrzem Polski i uczestnikiem ME i MŚ w biegach przełajowych. To także półfinalista olimpijski z Sydney (2000 r.) w biegu na 3000 m z przeszkodami. Obecnie mieszka w miejscowości Krynki k. Starachowic⁴³.

Najmłodsze grono olimpijczyków, którzy w dalszym ciągu kontynuują karierę sportową i mają szansę na uczestnictwo w kolejnych IO, to Kamila Chudzik, Rafał Dobrowolski i Tomasz Tłuczyński.

⁴² „Magazyn Olimpijski” 2000, nr 8–9, s.78; 2000, nr 10–11, s. 123; *Świętokrzyscy olimpijczycy*, s. 70; M. Michniak, A. Pawłowski, *Świętokrzyski leksykon sportowy*, s. 140–141; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 1, s. 554; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 523; http://www.um.kielce.pl/pl/uhonorowani_przez_miasto/nadzieje_kielce/2000/; <http://www.olimpijski.pl/pl/pages/display/13220>.

⁴³ *Świętokrzyscy olimpijczycy*, s. 74; B. Tuszyński, *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 2, s. 376–377; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 507; http://pl.wikipedia.org/Wiki/Rafa%C5%82_W%C3%B3jcik_%28lekkoatleta%29; <http://www.iaaf.org/athletes/biographies/letter=0/athcode=50053/index.html>; <http://www.maratonypolskie.pl/wyniki/2007/pil7gen.pdf>; http://www.fit.pl/gwiazdyfit/rafal_wojcik_biegiem_do_pekinu,135,19,19,1116,3666,0,0,0.html.

Kamila Chudzik to lekkoatletka – wieloboistka. Urodziła się 12 września 1986 r. w Kielcach, w rodzinie Tomasza Ryszarda i Ewy Anny Janik. Jest absolwentką LIX LO Mistrzostwa Sportowego im. Janusza Kusocińskiego oraz studentką AWFIS im. Jędrzeja Śniadeckiego w Gdańsku. Występowała w barwach drużyn: Budowlani Kielce (1999–2004), KKL Fart Kielce (2005), a od 2006 jest zawodniczką klubu AZS-AWFIS Gdańsk. Jej trenerem jest Sławomir Nowak. Do najważniejszych osiągnięć tej zawodniczki należy czwarta pozycja w Młodzieżowych Mistrzostwach Europy w siedmioboju (2007), a także dwukrotne Mistrzostwo Polski w tej dyscyplinie (2008, 2009). Życiowy sukces odniosła podczas mistrzostw świata w Berlinie w 2009 r., kiedy to sięgnęła po brązowy medal tej imprezy. Sezon 2010 straciła z powodu kontuzji łokcia. Warto wiedzieć, że ta utalentowana siedmioboistka w 2008 r. osiągnęła 3 wynik w historii polskiej lekkoatletyki i 8 wynik na listach światowych (6494 p.). Startowała na igrzyskach olimpijskich w Pekinie w 2008 r., gdzie zajęła 15 miejsce. 2 września 2009 r. została odznaczona przez prezydenta Lecha Kaczyńskiego Złotym Krzyżem Zasługi. Mieszka w Kielcach⁴⁴.

Rafał Dobrowolski jest łucznikiem. Urodził się 27 grudnia 1983 r. w Kielcach, w rodzinie Zdzisława Andrzeja i Mirosławy Ziętał. Jest absolwentem Wyższej Szkoły Handlowej w Kielcach. Był zawodnikiem UKS Gwiazda Nowiny (1995–1998), a od 1998 r. – Stelli Kielce. Jego trenerem klubowym jest Wiktor Pyk, natomiast w kadrze opiekują się nim Siergiej Rodionow i Ryszard Pacura. Największy sukces odniósł w marcu 2009 r. podczas halowych mistrzostw świata w Rzeszowie, zdobywając srebrny medal. To także brązowy medalista mistrzostw Europy z 2008 r., indywidualny mistrz Polski z 2002 r., wicemistrz kraju (2001, 2003) i brązowy medalista Mistrzostw Polski (2004, 2008). Podczas IO w Pekinie w 2008 r. zajął indywidualnie 13 miejsce, a startując drużynowo – 5 miejsce. Mieszka w Szewcach, w województwie świętokrzyskim⁴⁵.

Rdzennym kielczaninem, i jak na razie jedynym olimpijczykiem w gronie piłkarzy ręcznych, jest Tomasz Tłuczyński, grający na pozycji lewoskrzydłowego. Urodził się 19 kwietnia 1979 r. w Kielcach, jest synem znanego piłkarza ręcznego i trenera Zbigniewa Stanisława i Teresy Barbary Durlik. Od wielu lat występuje na niemieckich parkietach. Zaczynał jako junior w klubach: VfL Gummersbach (1998–1999), TV Emsdetten (1999–2002), Eintracht Hildesheim

⁴⁴ *Świętokrzyscy olimpijczycy*, s. 87; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 372; http://pl.wikipedia.org/wiki/Kamila_Chudzik; <http://www.awf.gda.pl/index.php?id=588>; http://forsport.info/personal.php?page=profile&nr_zaw=1655&r=1; <http://www.iaaf.org/athletes/biographies/letter=0/athcode=225149/index.html>; <http://www.sports-referen ce.com/olympics/athletes/ch/kamila-chudzik-1.html>.

⁴⁵ *Świętokrzyscy olimpijczycy*, s. 88; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 519; http://www.sport.pl/sport/1,92389,5571899,Lucznictwo_kwalifikacje_indywidualne_mezczyzn.html; http://www.ultrasport.pl/rafal_dobrowolski,artykul,5370.html; http://pl.wikipedia.org/wiki/Rafa%C5%82_Dobrowolski.

(2002–2005), TSV Hannover – Burgdorf (2005–2009). Od sezonu 2009/2010 jest zawodnikiem TuS Nettelstedt-Lübbecke. W reprezentacji Polski debiutował we wrześniu 2006 r. i rozegrał dotychczas ponad 100 spotkań. Był etatowym wykonawcą rzutów karnych podczas mistrzostw świata w 2009 r., będąc jednocześnie najskuteczniejszym strzelcem reprezentacji na tej imprezie (58 bramek). Uczestniczył w IO w 2008 r. w Pekinie, gdzie polska reprezentacja zajęła 5 miejsce. 5 lutego 2007 r. został odznaczony przez prezydenta Lecha Kaczyńskiego Złotym Krzyżem Zasługi⁴⁶.

Podsumowując, na arenach Igrzysk Olimpijskich wystąpiło dotychczas (do 2010 r.) 2602 polskich sportowców, w tym 38 urodzonych na Kielecczyźnie (6 kobiet, 32 mężczyzn). Polacy startowali w ponad 30 dziedzinach sportowych, zarówno letnich, jak i zimowych.

Województwo kieleckie miało swoich reprezentantów w 14 dyscyplinach, w tym w: LA (7), boksie (6), łucznictwie (4), szermierce (3), pływaniu i skokach do wody (3), strzelectwie (3), kolarstwie (2), saneczkarstwie (2), wioślarstwie (2), zapasach (2), gimnastyce (1), hokeju (1), piłce nożnej (1) i piłce ręcznej (1). Zdobyli oni łącznie 12 medali olimpijskich – 2 złote, 4 srebrne i 6 brązowych. Całkowita liczba medali olimpijskich, jaka znajduje się na koncie Polaków to 275, w tym: 64 złote, 86 srebrnych i 125 brązowych.

Największe sukcesy sportowe Kielczanie odnieśli w 5 dyscyplinach: boksie – 5 medali, szermierce – 4 medale, piłce nożnej – 1 medal, zapasach – 1 medal i strzelectwie – 1 medal. Wszystkie odznaczenia zdobyli mężczyźni. Całkowity dorobek medalowy Polski w tych dyscyplinach przedstawia się następująco: boks – 43 medale, szermierka – 22 medale, piłka nożna – 3 medale, zapasy – 24 medale i strzelectwo – 11 medali.

W opisywanym gronie znajduje się 14 kilkakrotnych olimpijczyków, którzy do tej najważniejszej i najbardziej prestiżowej imprezy zakwalifikowali się więcej niż jeden raz. Byli to: czterokrotnie – Marek Garmulewicz, trzykrotnie: Leszek Drogosz, Marian Krzysztof Kasprzyk i Zbigniew Pacelt oraz dwukrotnie: Bohdan Andrzejewski, Józef Grudzień, Ryszard Mieczysław Gawior, Rajmund Stachurski, Witold Stachurski, Danuta Straszyńska-Kossek, Tomasz Brożyna, Zbigniew Piątek, Marian Suski i Marian Kuszewski.

Rozpatrując osiągnięcia sportowców urodzonych w województwie kieleckim w odniesieniu do całego kraju, można zauważyć, że swymi bardzo dobrymi wynikami, zwycięstwami, rekordami olimpijskimi, Polski, Europy i świata oraz wspaniałą postawą zapisali się na stałe w historii ruchu olimpijskiego i światowego sportu.

⁴⁶ *Świętokrzyscy olimpijczycy*, s. 99–100; B. Tuszyński, H. Kurzyński, *Od Chamonix i Paryża do Vancouver...*, s. 687; <http://www.zprp.pl/rplayer/18>; http://pl.wikipedia.org/wiki/Tomasz_T%C5%82uczynski; http://www.ultrasport.pl/tomasz_tluczynski,artykul,5285.html; <http://www.tus-n-uebbecke.de/category/tusteam/spieler-portraits/tomasz-tluczynski/>.

Bibliografia

A. Źródła

I. Źródła internetowe

http://en.wikipedia.org/wiki/Poland_at_the_1972_Winter_Olympics
http://forsport.info/personal.php?page=profile&nr_zaw=1655&r=1
http://insp.waw.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=80&Itemid=41
<http://pawud11.webd.pl/1968GREnr2.pdf>
<http://pawud11.webd.pl/1968GREnr2.pdf>
http://pl.wikipedia.org/wiki/Bohdan_Andrzejewski
http://pl.wikipedia.org/wiki/Danuta_Straszy%C5%84ska
http://pl.wikipedia.org/wiki/Kamila_Chudzik
http://pl.wikipedia.org/wiki/Konrad_Kwiecie%C5%84
http://pl.wikipedia.org/wiki/Krystyna_Nowakowska
http://pl.wikipedia.org/wiki/Marian_Kuszewski
http://pl.wikipedia.org/wiki/Marian_Suski
http://pl.wikipedia.org/wiki/Rafa%C5%82_Dobrowolski
http://pl.wikipedia.org/wiki/Rafa%C5%82_W%C3%B3jcik_%28lekkooatleta%29
http://pl.wikipedia.org/wiki/Roman_Steblecki
http://pl.wikipedia.org/wiki/Tomasz_T%C5%82uczy%C5%84ski
http://pl.wikipedia.org/wiki/W%C5%82adys%C5%82aw_Kara%C5%9B
http://pl.wikipedia.org/wiki/Witold_Stachurski
<http://www.awf.gda.pl/index.php?id=588>
<http://www.awf.poznan.pl/sport/baran.htm>
http://www.fit.pl/gwiazdyfit/rafal_wojcik_biegiem_do_pekinu,135,19,19,1116,3666,0,0,0.html
<http://www.iaaf.org/athletes/biographies/letter=0/athcode=225149/index.html>
<http://www.iaaf.org/athletes/biographies/letter=0/athcode=50053/index.html>
<http://www.maratonypolskie.pl/wyniki/2007/pil7gen.pdf>
<http://www.olimpijski.pl/pl/pages/display/13220>
<http://www.olimpijski.pl/pl/pages/display/15832>
<http://www.olimpijski.pl/pl/pages/display/15834>
<http://www.olimpijski.pl/pl/pages/display/15854>
http://www.olimpijski.pl/pl/subpages/displayfid/294_1204.html
http://www.olimpijski.pl/pl/subpages/displayfid/294_1271.html
http://www.olimpijski.pl/pl/subpages/displayfid/294_1291.html
http://www.olimpijski.pl/pl/subpages/displayfid/294_13156.html
http://www.olimpijski.pl/pl/subpages/displayfid/294_13157.html
http://www.olimpijski.pl/pl/subpages/displayfid/294_1383.html
http://www.olimpijski.pl/pl/subpages/displayfid/294_14227.html
http://www.olimpijski.pl/pl/subpages/displayfid/294_1596.html

http://www.olimpijski.pl/pl/subpages/displayfid/294_2036.html
http://www.olimpijski.pl/pl/subpages/displayfid/294_2036.html
http://www.olimpijski.pl/pl/subpages/displayfid/294_2298.html
http://www.olimpijski.pl/pl/subpages/displayfid/294_26824.html
http://www.olimpijski.pl/pl/subpages/displayfid/294_638.html
<http://www.pkol.pl/pl/pages/display/15188>
http://www.pkol.pl/pl/subpages/displayfid/294_13600.html
http://www.pkol.pl/pl/subpages/displayfid/294_2523.html
http://www.sport.pl/sport/1,92389,5571899,Lucznictwo___kwalifikacje_indywidualne_mezczyzn.html
<http://www.sports-reference.com/olympics/athletes/ch/kamila-chudzik-1.html>
<http://www.sports-reference.com/olympics/athletes/fr/mieczyslawa-franczyk-1.html>
<http://www.sports-reference.com/olympics/athletes/ga/ryszard-gawior-1.html>
<http://www.sports-reference.com/olympics/athletes/ga/zbigniew-gawior-1.html>
<http://www.sports-reference.com/olympics/athletes/ka/wojciech-karkusiewicz-1.html>
<http://www.sports-reference.com/olympics/athletes/ko/stanislaw-kowal-1.html>
<http://www.sports-reference.com/olympics/athletes/ma/maria-maczynska-1.html>
<http://www.sports-reference.com/olympics/athletes/mi/irena-milnikiel-1.html>
<http://www.sports-reference.com/olympics/athletes/no/krystyna-nowakowska-1.html>
<http://www.sports-reference.com/olympics/athletes/re/wojciech-repsz-1.html>
<http://www.sports-reference.com/olympics/athletes/st/danuta-straszynska-1.html>
<http://www.sports-reference.com/olympics/athletes/st/rajmund-stachurski-1.html>
<http://www.sports-reference.com/olympics/athletes/tr/jerzy-tracz-1.html>
<http://www.szermierka.wroclaw.pl/podstrona.php?g=20>
<http://www.tus-n-luebbecke.de/category/tus-team/spieler-portraits/tomasz-tluczynski/>
http://www.ultrasport.pl/rafal_dobrowolski,artykul,5370.html
http://www.ultrasport.pl/tomasz_tluczynski,artykul,5285.html
http://www.um.kielce.pl/pl/uhonorowani_przez_miasto/nadzieje_kielc/2000/
<http://www.wspolczesna.pl/apps/pbcs.dll/article?AID=/20100114/SPORT00/246410339>
http://www.zgapa.pl/zgapedia/W%C5%82adys%C5%82aw_Kara%C5%9B.html
<http://www.zrpp.pl/rplayer/18>

II. Prasa

„Lekkoatletyka” 1972, nr 12.

„Magazyn Olimpijski” 2000, nr 8–9, 10–11.

B. Literatura

I. Publikacje

- Bogusz A., *Łódzcy olimpijczycy. 1924–1984*, Łódź 1984.
- Borzęcki B., *Białą bronią urzeczeni*, Warszawa 1994.
- Drogosz L., *Album wspomnień „Czarodzieja Ringu” Leszka Drogosza z lat 1950–2008*, Kielce 2008.
- Duński W., *Od Paryża 1924 do Sydney 2000: polscy medaliści olimpijscy i paraolimpijczy*, Warszawa 2001.
- Gaczkowski W. i in., *Encyklopedia (statystyczna) polskiej lekkiej atletyki 1919–1994*, Warszawa 1994.
- Głuszek Z., *Leksykon polskich olimpijczyków*, Warszawa 1999.
- Głuszek Z., *Polscy olimpijczycy 1924–1984*, wyd. 4 uzupełnione, Warszawa 1988.
- Godlewski P., *Olimpijskie turnieje zapasnicze: 1896–1996*, Warszawa 1996.
- Gowarzewski A., *Encyklopedia piłkarska Fuji: Widzew Łódź*, t. 5, 1998.
- Iskier przewodnik sportowy*, Iskry, Warszawa 1976.
- Klimontowicz W., *Ruch olimpijski na terenie Śląska i Zagłębia*, Katowice 1996.
- Klimontowicz W., *Sport pływacki Górnego Śląska*, Katowice 1998.
- Kobendza R., *Zarys 80-letniej działalności Polskiego Związku Towarzystw Wioślarskich*, Warszawa 2001.
- Kronika sportu polskiego 2001*, Warszawa 2002.
- Księga Sportu Polskiego 1944–1974*, red. J. Rajkowska, Warszawa 1975.
- Kto jest kim*, edycja III, Warszawa 1993.
- Kto jest kim*, edycja IV, Warszawa 2001.
- Ku olimpijskim szczytom*, Warszawa 1980.
- Kurzyński H. i in., *Od Adamczaka do Zastony: leksykon lekkoatletów polskich okresu międzywojennego: mężczyźni*, Warszawa 2004.
- Lipoński W., *Humanistyczna encyklopedia sportu*, Warszawa 1987.
- Lis J., *Laury olimpijskie. Polacy na letnich Igrzyskach Olimpijskich 1924–1976*, Warszawa 1980.
- Lis J., Olszański T., *Od Aten do Sydney 2000*, Warszawa 2001.
- Lis J., *Polscy medaliści olimpijscy*, Białystok 1985.
- Lis J., *Romantyczne olimpiady*, Warszawa 1984.
- Logos i etos polskiego olimpizmu*, red. J. Lipiec, Kraków 1994.
- Łuczak M., *Szermierka w Polsce w latach 1945–1989*, Poznań 2002.
- Maciejewski A., *Bydgoscy olimpijczycy oraz medaliści mistrzostw świata i Europy*, Bydgoszcz 1996.
- Mała encyklopedia sportu*, t. 1 i 2, Warszawa 1987.
- Mały słownik biograficzny warszawskich olimpijczyków 1924–1976*, red. H. Młodzianowska, Warszawa 1979.
- Michniak M., Pawłowski A., *Świątokrzyska encyklopedia sportu*, Kielce 2004.

- Michniak M., Pawłowski A., *Świętokrzyski leksykon sportowy*, Kielce 2002.
- Młodzikowski G., *Olimpiady ery nowożytnej*, Warszawa 1984.
- Muszałowna K., *Pod olimpijskim sztandarem*, Warszawa 1938.
- Najlepsi z najlepszych. Polscy złoci medaliści olimpijscy*, Warszawa 2001.
- Olszański T., *Za metą i dalej*, Warszawa 1973.
- Olszewski L., *O złote pasy*, Warszawa 1975.
- Osmólski P., *Leksykon boksu*, Warszawa 1989.
- Pawlak A., *Olimpijczycy: polscy sportowcy w latach 1924–1998*, Kraków 2000.
- Poczet polskich olimpijczyków 1924–1984*, Warszawa 1984.
- Porada Z., *Starożytne i nowożytne igrzyska olimpijskie*, Kraków 1980.
- Skotnicki J., *Od Olimpii do Atlanty*, Warszawa 1996.
- Sportowcy XXX-lecia*, Warszawa 1975.
- Staniszewski J., *Dzieje warszawskich zapasów amatorskich*, Warszawa 1994.
- Szkiela W., Tuszyński B., Weiss Z., *Pół wieku AZS*, Warszawa 1962.
- Szmel B., *Encyklopedia piłkarska Fuji: Biało-Czerwoni*, t. 35, 2008.
- Szymonek J., Rozum J., *Osiągnięcia Polskiej Lekkiej Atletyki w 40-leciu PRL. Trójkok mężczyzn*, Warszawa 1985.
- Świętokrzyscy olimpijczycy*, red. M. Michniak, A. Pawłowski, Kielce 2011.
- Tuliszka M., *85 lat Polskiego Związku Pływackiego 1922–2007: zarys dziejów*, Poznań 2007.
- Tuszyński B., *70 lat Tour de Pologne*, Warszawa 1999.
- Tuszyński B., *Księga sportowców polskich, ofiar II wojny światowej 1939–1945*, Warszawa 1999.
- Tuszyński B., Kurzyński H., *Od Chamonix i Paryża do Vancouver. Leksykon olimpijczyków polskich 1924–2010*, Warszawa 2010.
- Tuszyński B., *Polscy olimpijczycy XX wieku*, t. 1 i 2, Wrocław 2004.
- Tuszyński B., *Wyścig Pokoju 1948–2001*, Warszawa 2002.
- Tuszyński B., *Złota księga kolarstwa polskiego*, Warszawa 1995.
- Uczni wrocławscy*, t. 2: 1974–1994, red. J. Trzynadłowski, Wrocław 1994.
- Wachowski E., *Wybitni trenerzy i sportowcy poznańskiej uczelni wychowania fizycznego*, AWF Poznań 1979.
- Waśko J., *Długi basen w statystyce*, Zamość 2006.
- Woźniak E., *Pięciobój nowoczesny*, Warszawa 1979.
- Wryk R., *Sport olimpijski w Polsce 1919–1939. Biogramy olimpijczyków*, Poznań 2006.
- Zawiślański R., *50 lat sportu luczniczego w Polsce*, Warszawa 1989.
- Zmarzlik J., *Bij mistrza*, Warszawa 1992.

Summary

Profiles of sport polish olympians born in Kielce

The Olympic Games occupies particular place in the sports movement in every country. The aim of this paper is to introduce sports profiles of Polish Olympians born in Kielce province. The territorial range of Kielce province was adopted in relation to the borders of Kielce province in the years 1975 to 1998.

The article briefly describes the most important sporting accomplishments and achievements of sportsmen born in Kielce province and examines their contribution to the achievements of olympic sport in Poland.

Keywords: sport, sporting achievements, medal record, the Olympic Games, Olympians, Kielce province in the years 1975 to 1998